

Företagsekonomiska institutionen
STOCKHOLMS UNIVERSITET

Kandidatuppsats 15 hp
HT 2007

Global Reporting Initiative

*Varför används det inte i Sverige: okunskap,
oprioriterat eller ointressant?*

Författare: Robin Englén
Joakim Groth
Johan Sandahl

Handledare: Paula Liukkonen

Förord

Vi har i uppsatsen behandlat ett ämnesområde som vi tycker är intressant och ligger rätt i tiden. Ämnet aktualiserades än mer när regeringen under uppsatsens gång beslutade att de statligt ägda företagen ska göra hållbarhetsredovisningar som följer GRI:s riktlinjer från och med räkneskapsåret 2008. Vi tackar alla respondenter som ställt upp på intervjuer och gjort uppsatsen möjlig. Ett tack till Peter Englén för inspiration samt till alla andra anhöriga som har korrekturläst uppsatsen.

Vi vill också rikta ett särskilt tack till vår handledare Paula Liukkonen som med sitt engagemang och sina värdefulla synpunkter varit till stor hjälp genom hela arbetet.

Stockholm, januari 2008

Robin Englén, Joakim Groth och Johan Sandahl

Klimathotet har drivit på miljöfrågan och företagens roll har hamnat i allt större fokus. För att kunna minska utsläppen och miljöpåverkan måste företagen aktivt arbeta med dessa frågor. Intresset från det omgivande samhället är idag stort och det finns många olika intressenter som ställer krav på företagens hållbarhetsarbete, såsom myndigheter, investerare, politiker, kunder, NGO:s och anställda.

Företagen ansvarar inte längre bara för att generera god avkastning till sina aktieägare utan också för att agera för en hållbar utveckling. Idag har de flesta företag någon form av arbete med sociala- och miljöfrågor, något som ofta benämns Corporate Social Responsibility (CSR). CSR är ett samlingsbegrepp som bottnar i frågor om etik och moral och behandlar företagens sociala agerande. För svensk del tog diskussionen om företagens sociala ansvar fart i början av 1970-talet. Samhällets behov av information låg till grund för debatten som engagerade politiker, forskare och journalister. Därför blir det allt vanligare att företagen väljer att redovisa sitt hållbarhetsarbete i en särskild hållbarhetsredovisning. Global Reporting Initiative's (GRI) riktlinjer är idag de mest använda och relevanta riktlinjerna i världen för hur en hållbarhetsredovisning ska upprättas.

Enligt en undersökning av European Sustainability Reporting Association är svenska företag bland de mindre framgångsrika i Europa på att göra hållbarhetsredovisningar som är kvalitetssäkrade genom oberoende granskning. Syftet med uppsatsen är att ta reda på varför det är så med tanke på att svenska företag brukar anses ha en framskjuten position vad gäller sociala- och miljöfrågor. Uppsatsen avgränsar sig till att undersöka noterade svenska aktiebolag vilka borde ha resurser och incitament att göra hållbarhetsredovisningar som följer GRI.

I uppsatsen används både en kvantitativ och en kvalitativ ansats. Arbetet följer en deduktiv linje med ambitionen att generalisera resultaten i analysen. Den kvalitativa ansatsen medför att empirin samlas in genom semistrukturerade intervjuer. Som teoretisk ram för arbetet ligger intressent- och legitimitetsteorierna. Med tanke på syftet och problemformuleringen intervjuades främst företag som inte följer GRI:s riktlinjer. Totalt intervjuades elva företag varav nio inte följer GRI:s riktlinjer. Dessutom intervjuades specialistrevisorn Lars-Olle Larsson på PwC.

Den främsta anledningen till att företagen inte använder sig av GRI:s riktlinjer är att de inte gör någon hållbarhetsredovisning överhuvudtaget. Okunskapen om vad det innebär att göra en hållbarhetsredovisning och använda sig av GRI:s riktlinjer bidrar till situationen. Även företagens intressenter saknar kunskap om GRI. Om det inte finns en efterfrågan på en sådan redovisning är det inget som prioriteras av företagen. Ett större krav på oberoende granskning kan tänkas göra GRI-redovisningen pålitligare och därmed mer användbar som beslutsunderlag och kommunikationsverktyg.

Nyckelord: *GRI, hållbarhetsredovisning, CSR, intressentteori*

Förkortningar

CERES	The Coalition for Environmentally Responsible Economies
CSR	Corporate Social Responsibility
UNEP	United Nations Environment Programme
ESRA	European Sustainability Reporting Association
EU	Europeiska Unionen
FAR	Föreningen auktoriserade revisorer
FN	Förenta Nationerna
GRI	Global Reporting Initiative
ISEA	International Standards on Assurance Engagements
ISO	International organisation for standardization
NGO	Non-governmental organization
Sieps	Svenska institutet för europapolitiska studier
SRS	Svenska Revisorsamfundet
TBL	Triple bottom line

Diagram

- Diagram 1 s.4 Antalet gjorda hållbarhetsredovisningar i Sverige mellan 2000-2006
Diagram 2 s.4 Antalet procent av hållbarhetsredovisningarna 2006 som blev oberoende granskade eller följde GRI

Figurer

- Figur 1 s.9 Skillnaden mellan induktion och deduktion
Figur 2 s.16 Metodschema
Figur 3 s.20 Kärnan i GRI-ramverket
Figur 4 s.25 Intressentmodellen
Figur 5 s.26 Intressenternas ställning

Tabeller

- Tabell 1 s.2 Världens ekonomiskt största länder sätt till BNP
Tabell 2 s.2 Världens ekonomiskt största företag sätt till omsättning.
Tabell 3 s.51 Sammanställning av intervjusvar 1
Tabell 4 s.52 Sammanställning av intervjusvar 2

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Bakgrund.....	1
1.2 Problemdiskussion.....	4
1.3 Problemformulering.....	5
1.4 Syfte.....	5
1.5 Avgränsningar.....	5
2. Metod och vägval.....	6
2.1 Val av undersökningsansats.....	6
2.2 Världen och verkligheten.....	6
2.2.1 Ontologi.....	7
2.2.2 Kunskapsteori.....	7
2.2.3 Slutledning.....	9
2.3 Kvantitativ eller kvalitativ forskningsansats.....	10
2.4 Fallstudie som metod.....	11
2.5 Urval av undersökningspopulationen.....	11
2.6 Primär och sekundär datainsamling.....	13
2.7 Genomförandet av intervjuer.....	13
2.8 Validitet – uppsatsens precision.....	15
2.9 Reliabilitet – uppsatsens tillförlitlighet.....	15
2.10 Värderingar och objektivitet.....	15
2.11 Sammanfattning av metodval.....	16
3. Global Reporting Initiative.....	17
3.1 Organisationen Global Reporting Initiative.....	17
3.2 Externa krav på redovisningen.....	17
3.3 Global Reporting Initiative's historia.....	18
3.4 Global Reporting Initiative i Sverige.....	19
3.5 Global Reporting Initiative – ramverkets grunder.....	20
4. Teoretisk referensram.....	21
4.1 Corporate Social Responsibility – hållbarhetsredovisning.....	21
4.1.1 Begreppets historik.....	22
4.1.2 Teori och om företagets redovisningsambitioner.....	23
4.2 Intressentteorin – ömsesidig påverkan.....	25
4.3 Legitimitetsteorin – att vinna allmänhetens förtroende.....	27
4.4 Agentteorin och asymmetrisk information.....	28
5. Empiri.....	29
5.1 Inledning.....	29
5.2 Autoliv AB.....	30
5.2.1 Kort beskrivning av Autoliv.....	30
5.2.2 Företagets hållbarhetsarbete.....	30
5.2.3 Redovisningen av hållbarhetsarbetet.....	30
5.2.4 Intressenterna för företagets hållbarhetsarbete.....	31
5.3 Axis AB.....	32
5.3.1 Kort beskrivning av Axis.....	32
5.3.2 Företagets hållbarhetsarbete.....	32
5.3.3 Redovisningen av hållbarhetsarbetet.....	32
5.3.4 Intressenterna för företagets hållbarhetsarbete.....	32
5.4 Betsson AB.....	33
5.4.1 Kort beskrivning av Betsson.....	33
5.4.2 Företagets hållbarhetsarbete.....	33
5.4.3 Redovisningen av hållbarhetsarbetet.....	33

5.4.4	Intressenterna för företagets hållbarhetsarbete	34
5.5	Brinova Fastigheter AB	35
5.5.1	Kort beskrivning av Brinova Fastigheter	35
5.5.2	Företagets hållbarhetsarbete	35
5.5.3	Redovisningen av hållbarhetsarbetet.....	35
5.5.4	Intressenterna för företagets hållbarhetsarbete	35
5.6	Getinge AB.....	36
5.6.1	Kort beskrivning av Getinge.....	36
5.6.2	Företagets hållbarhetsarbete.....	36
5.6.3	Redovisningen av hållbarhetsarbetet.....	36
5.6.4	Intressenterna för företagets hållbarhetsarbete	37
5.7	Industrivärden AB	38
5.7.1	Kort beskrivning av Industrivärden	38
5.7.2	Allmänt om hållbarhetsarbete	38
5.7.3	Industrivärdens syn på hållbarhetsarbete	38
5.8	Lundin Mining AB.....	40
5.8.1	Kort beskrivning av Lundin Mining.....	40
5.8.2	Företagets hållbarhetsarbete.....	40
5.8.3	Redovisningen av hållbarhetsarbetet.....	40
5.8.4	Intressenterna för företagets hållbarhetsarbete	41
5.9	Nobel Biocare AB	42
5.9.1	Kort beskrivning av Nobel Biocare	42
5.9.2	Företagets hållbarhetsarbete.....	42
5.9.3	Redovisningen av hållbarhetsarbetet.....	42
5.9.4	Intressenterna för företagets hållbarhetsarbete	43
5.10	Swedish Match AB	44
5.10.1	Kort beskrivning av Swedish Match	44
5.10.2	Företagets hållbarhetsarbetet.....	44
5.10.3	Redovisningen av hållbarhetsarbetet.....	44
5.10.4	Intressenterna för företagets hållbarhetsarbete	44
5.11	ABB AB	45
5.11.1	Kort beskrivning av ABB	45
5.11.2	Företagets hållbarhetsarbete.....	45
5.11.3	Redovisningen av hållbarhetsarbetet.....	45
5.11.4	Intressenterna för företagets hållbarhetsarbete	46
5.12	Sandvik AB.....	47
5.12.1	Kort beskrivning av Sandvik.....	47
5.12.2	Företagets hållbarhetsarbete.....	47
5.12.3	Redovisningen av hållbarhetsarbetet.....	47
5.12.4	Intressenterna för företagets hållbarhetsarbete	47
5.13	Intervju med Lars-Olle Larsson	48
5.13.1	Kort beskrivning av Lars-Olle Larsson	48
5.13.2	Sammanfattning av intervjun	48
6	Analys och slutsats	51
6.1	Inledning	51
6.2	Sammanställning av intervjusvaren	51
6.2.1	Sällsynt med hållbarhetsredovisningar	53
6.2.2	Prioriterings- eller resursfråga?.....	53
6.2.3	Okunskap och icke lönsamt att redovisa.....	53
6.2.4	Reklamtexter istället för fakta.....	53
6.2.5	Legitimitetsskapare hos medvetna och miljöintensiva företag.....	53

6.3	Varför ingen kvalitetssäkring av hållbarhetsredovisningen	54
6.4	Det externa trycket	54
6.4.1	Regeringen kan bidra till en ökad legitimitet för GRI	55
6.5	Slutsatser	55
6.6	Kritik och granskning av arbetets slutsatser	56
6.7	Slutdiskussion.....	56
6.8	Fortsatt forskning.....	57
7.	Källor.....	58
7.1	Vetenskapliga artiklar	58
7.2	Böcker	59
7.3	Övriga artiklar	60
7.4	Övrigt publicerat material.....	60
7.5	Internetkällor.....	61
7.5.1	Företags hemsidor.....	61
7.5.2	Övriga internetkällor.....	61
7.6	Företagsinterna källor	62
7.7	Muntliga källor	62
8.	Bilagor	63
8.1	Intervjufrågor	63
8.2	Intervjufrågor AB Industrivärden	65
8.3	Intervjufrågor Lars-Olle Larsson	66
8.4	Snabb översikt över GRI:s riktlinjer.....	67

1. Inledning

I inledningskapitlet beskrivs bakgrunden till uppsatsen ämnesområde. Vidare förs en problemdiskussion för att precisera ämnet vilken leder fram till problemformuleringen och syftet. Slutligen redogörs för uppsatsens avgränsningar.

1.1 Bakgrund

Nobels fredspris 2007 gick till Al Gore för hans arbete med miljöfrågor.¹ Klimathotet har drivit på frågan om miljön och företagens roll har hamnat i allt större fokus. För att kunna minska utsläppen och miljöpåverkan måste företagen aktivt arbeta med dessa frågor. Miljöfrågorna sätts också allt oftare in i ett större sammanhang där även andra frågor som företagens sociala ansvar och hållbar utveckling räknas in.

Det finns ingen exakt definition av hållbar utveckling, men den mest använda och allmänt accepterade definitionen kommer från FN:s rapport "Vår gemensamma framtid" som publicerades 1987, även kallad Bruntlandrapporten.²

*"En hållbar utveckling tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov."*³

Bruntlandrapporten blev ett uppvaknande för många och år 1992 höll FN en konferens i Rio de Janeiro där nästan samtliga länder i världen enades om ett handlingsprogram, Agenda 21, för ett gemensamt arbete mot en framtida hållbar utveckling. Det var en unik manifestation och ett viktigt steg för att samla världen för ett gemensamt miljöarbete. Konferensen ledde dock inte till några dramatiska förändringar. Kanske var det för att fokus låg på vad länderna skulle göra.

I en allt mer globaliserad värld, med växande storföretag, där många företag nu är ekonomiskt sett större än hela länder, visade det sig att för att nå förändring är det allt viktigare att även företagen tar sitt samhällsansvar. I en studie som genomfördes av "The Institute for Policy Studies" år 2000 visade det sig att enbart 49 av de 100 största ekonomierna i världen var länder⁴. I studien jämfördes ländernas bruttonationalprodukt och företagens omsättning.

¹ http://nobelprize.org/nobel_prizes/peace/laureates/2007/press.html.

² Larsson (2005) s. 236.

³ FN (1992) *Rio Declaration on Environment and Development*.

⁴ Anderson & Cavanagh (2000) *Top 200 - The Rise of Corporate Global Power*.

Tabell 1. Världens ekonomiskt största länder sett till BNP. Källa: Anderson & Cavanagh, 2000, "Top 200 - The rise of corporate global power", s. 9.

Rankat	Land	BNP (Milj. \$)
1	USA	8.708.870
2	Japan	4.395.083
3	Tyskland	2.081.202
4	Frankrike	1.410.262
5	Storbritannien	1.373.612
6	Italien	1.149.958
7	Kina	1.149.814
8	Brasilien	760.345
9	Kanada	612.049
10	Spanien	562.245

Tabell 2. Världens ekonomiskt största företag sett till omsättning. Källa: Anderson & Cavanagh, 2000, "Top 200 - The rise of corporate global power", s. 9.

Rankat	Företag	Försäljning (Milj. \$)
23	General Motors	176.558
25	Wal-Mart	166.809
26	Exxon Mobil	163.881
27	Ford Motor	162.558
28	DaimlerChrysler	159.986
37	Mitsui	118.555
38	Mitsubishi	117.766
39	Toyota Motor	115.671
40	General Electric	111.630
41	Itochu	109.069

Den före amerikanske vicepresidenten och fredspristagaren Al Gore har uttryckt problemet såhär:

*"Kopplingen mellan kapitalism och hållbar utveckling är djup och växande. Trots allt är vår ekonomi baserad på användandet av natur- och mänskliga resurser. Inte förrän vi på bred front "väger in" de externa kostnaderna för investeringsbeslut inom alla områden kommer vi att ha en hållbar ekonomi och hållbart samhälle."*⁵

År 2002 höll FN en uppföljningskonferens i Johannesburg för att se hur det gått med Agenda 21. Där konstaterades det att man inte hade lyckats uppnå målen som togs fram i handlingsprogrammet under Riokonferensen 1992. Några nya mål utformades inte under konferensen, istället koncentrerade man sig på att diskutera hur de tidigare målen bättre skulle kunna uppfyllas. Den viktigaste slutsatsen var att olika intressenter måste samarbeta för att målen om en hållbar utveckling ska gå att nå. Hållbar utveckling är inte bara en fråga för politikerna, utan alla i samhället måste bidra. På konferensen konstaterades bland annat att några av de viktigaste åtgärderna var att främja företagen till att ta ett större samhällsansvar och att de har redovisningskyldighet för vad de gör.⁶ "Toppmötet gav internationellt erkännande till principen om att all utveckling ska vara hållbar, vilket innebär att ekonomiska, sociala och miljömässiga faktorer ska vägas samman"⁷.

Tankarna om att företag ska ta ett samhällsansvar är inget nytt. Begreppet Corporate Social Responsibility (CSR) introducerades redan på 1950-talet. Grundtankarna i CSR är att företag utöver den ekonomiska aspekten även ska ta hänsyn till miljön och sociala frågor. Det räcker inte med att företagen följer lagar och regler utan de måste gå ett steg längre och ta ett eget ansvar.

⁵ Gore, Al & Blood, David (2006), *For People and Planet - When will companies start accounting for environmental costs?*.

⁶ La Viña, Hoff & DeRose (2003) *The Outcomes of Johannesburg: Assessing the World Summit on Sustainable Development*, s. 55.

⁷ <http://www.regeringen.se/sb/d/2449>.

Idag har många företag någon form av CSR-arbete, men fortfarande ignoreras ekologiska- och sociala problem av företagsledningarna världen över eftersom de inte är synliga och inte har haft en direkt finansiell påverkan.⁸ Dock har företagen i Norden historiskt sett uppmärksammat sitt sociala ansvar i större utsträckning än i många andra delar av världen, t.ex. USA. Redan i början av 1970-talet började företagens sociala ansvar diskuteras i Sverige. Media och olika frivilligorganisationer (NGO:s⁹), som Amnesty och Greenpeace har på senare år börjat granska företagen allt hårdare.

Med dagens mediebevakning världen över börjar det bli allt svårare för företagen att dölja om de missköter sig. Om det framkommer att ett företag agerat oetiskt kan detta få stora ekonomiska konsekvenser och leda till att företagets varumärke skadas en lång tid framöver. Ett exempel på det är när det år 1996 framkom att Nike använde sig av barnarbete och att deras fabriker förorenade miljön. Detta ledde till en massiv bojkott av Nike världen över och stora ekonomiska förluster för företaget.¹⁰ Fler och fler företag börjar inse vikten av och fördelarna med att arbeta med hållbar utveckling. Från att ha varit ett sporadiskt arbete på lägre nivå i företaget, ”a good thing to do”, har det blivit ett systematiskt arbete lett från den högsta ledningsnivån och en viktig del av det dagliga arbetet för många företag.

Intresset från det omgivande samhället är idag stort och det finns många olika intressenter som ställer krav på företagens hållbarhetsarbete, t.ex. myndigheter, investerare, politiker, kunder, NGO:s och anställda. Därför blir det allt vanligare att företagen väljer att redovisa sitt hållbarhetsarbete i en särskild hållbarhetsredovisning som innehåller det som kallas för the Triple bottom line (TBL), dvs. ekonomiska-, miljö- och sociala indikatorer.

Det har inte varit lätt att översätta socialt- och miljöarbete till siffror och statistik. Eftersom det inte funnits några regler för redovisningen har det även varit svårt för läsarna att kunna lita på det som företagen väljer att redovisa i sin hållbarhetsredovisning och ännu svårare har det varit att kunna jämföra mellan olika företag. Det är stor skillnad mot den finansiella informationen i årsredovisningen, som bygger på lagar och rekommendationer och granskas av en auktoriserad revisor.

Att redovisa sitt hållbarhetsarbete är än så länge frivilligt och det kan göras på många olika sätt, men under de senaste åren har det börjat ställas krav på tydligare regler och rekommendationer inom det här området. Det är viktigt att hållbarhetsredovisningen inte bara blir en ”reklambroschyr” för företagen utan att de faktiskt kan visa hur de verkligen arbetar med hållbar utveckling. Som Bengt-Olof Hansson, ansvarig för SKF:s hållbarhetsarbete, säger: ”... risken är att mycket bara blir på ytan. Hållbarhet handlar inte om att plocka in en panda i årsredovisningen och skryta om att man är bra på det ena eller andra¹¹.” För att man ska kunna lita på hållbarhetsredovisningarna har allt fler insett att det behövs en internationell standard för hur redovisningen ska gå till. Standardisering är även viktigt för att det ska gå att jämföra företag med liknande verksamhet med varandra och att följa utvecklingen över tiden.

⁸ Moneva, Archel & Correa (2006) *GRI and the camouflaging of corporate unsustainability*, s. 121.

⁹ Non-governmental organization är en organisation som inte är knuten till någon regering eller statsmakt.

¹⁰ Gwendolen (2005) *How to Report a Company's Sustainability Activities*, s. 37.

¹¹ Ekelund (2007) *Godhets hajp! Nio av tio storbolags-VD:ar: Vårt samhällsansvar ökar.*

I och med att det finns många intressenter som ställer olika krav på företagen finns det en mängd olika rekommendationer, riktlinjer, certifieringar, rankingar etc. för hur redovisningen ska gå till. Global Reporting Initiative (GRI) är en organisation som i samarbete med United Nations Environment Programme (UNEP), FN:s miljöprogram, har tagit fram riktlinjer för hur man genomför en hållbarhetsredovisning. GRI har snabbt blivit den mest använda standarden världen över.

1.2 Problemdiskussion

På svenska regeringens hemsida står det att ”Sverige ända sedan 1970-talet varit en drivande kraft i FN:s miljöarbete och i arbetet för en hållbar utveckling” och att Sverige sedan konferensen i Rio de Janeiro aktivt har verkat för uppföljning och vidareutveckling av de beslut som fattades.¹²

De svenska företagen verkar dock inte särskilt intresserade av att redovisa sitt hållbarhetsarbete. Enligt en undersökning av European Sustainability Reporting Association (ESRA), en organisation för europeiska revisorsorganisationer, är svenska företag bland de sämsta i Europa på att göra hållbarhetsredovisningar. I Sverige görs endast ett 50-tal hållbarhetsredovisningar per år och bara 27 procent av dessa följer GRI:s riktlinjer. Endast åtta procent av företagen har låtit en oberoende revisor granska redovisningen¹³. ”Det är anmärkningsvärt få”¹⁴ säger Lars-Olle Larson som är Sveriges representant i ESRA och författare av deras rapport för Sverige.

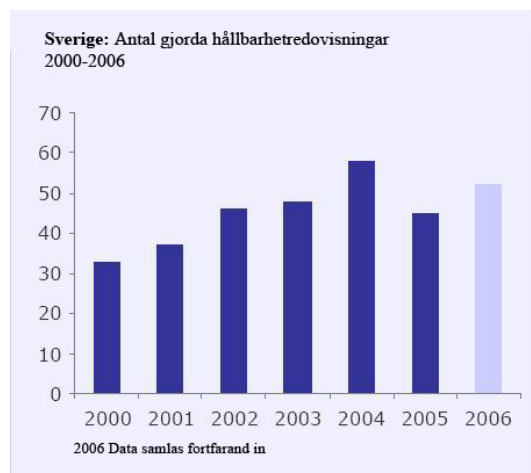

Diagram 1. Antalet gjorda hållbarhetsredovisningar i Sverige mellan 2000-2006.

Källa: http://www.sustainabilityreporting.eu/documents/sweden_esra_stats.pdf.

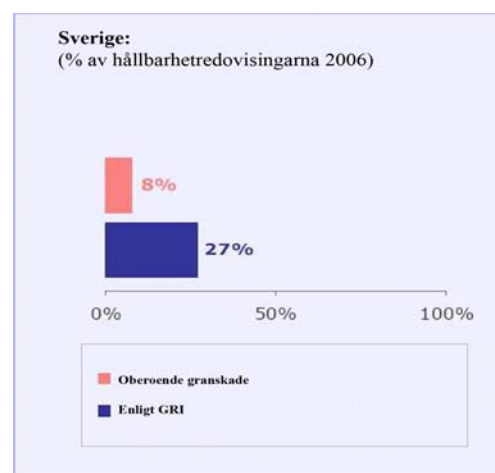

Diagram 2. Antalet procent av hållbarhetsredovisningarna 2006 som blev oberoende granskade respektive följde GRI.

Källa: http://www.sustainabilityreporting.eu/documents/sweden_esra_stats.pdf.

Detta kan jämföras med t.ex. Nederländerna där 39 procent av företagen följer GRI:s riktlinjer och 32 procent av redovisningarna var kvalitetssäkrade. I Frankrike var det 37 procent av företagen som använde sig av GRI och 32 procent av redovisningarna var kvalitetssäkrade, i Finland var det 50 procent som använde GRI och 19 procent var kvalitetssäkrade.¹⁵

¹² <http://www.regeringen.se/sb/d/2449>.

¹³ http://www.sustainabilityreporting.eu/documents/sweden_esra_stats.pdf.

¹⁴ Halling (2007) *Få hållbarhetsredovisningar i Sverige är bestyrkta*, s. 1.

¹⁵ http://www.sustainabilityreporting.eu/documents/sweden_esra_stats.pdf.

Att svenska företag är bland de absolut sämsta i Europa på att få sina hållbarhetsredovisningar granskade kan tyckas lite konstigt. Sverige var det första landet i världen som år 2004 införde en nationell standard för bestyrkande av frivillig hållbarhetsredovisning.¹⁶ Nu finns det en internationell standard som heter ISEA 3000 (International Standards on Assurance Engagements). GRI rekommenderar att företagen som använder sig av deras riktlinjer kvalitetssäkrar sin hållbarhetsredovisning genom oberoende granskning enligt ISEA 3000.

1.3 Problemformulering

Vilka anledningar finns det till att så få svenska företag väljer att göra kvalitetssäkrade hållbarhetsredovisningar som följer GRI:s riktlinjer?

1.4 Syfte

Syftet uppsatsen är att försöka ta reda på anledningarna till varför svenska företag är bland de sämsta i Europa på att göra hållbarhetsredovisningar som följer GRI:s riktlinjer. Sverige brukar anses ligga långt fram i social- och miljöfrågor och därför tycker vi att det vore intressant att undersöka hur det kommer sig svenska företag just i detta avseende varit mindre framgångsrika än andra länder i Europa.

1.5 Avgränsningar

Vi har valt att avgränsa oss till att undersöka svenska aktiebolag som är noterade på Stockholmsbörsens Large Cap och Mid Cap lista. Den här avgränsningen har vi gjort därför att stora företag i allmänhet har bättre resurser för att kunna göra hållbarhetsredovisningar.

¹⁶ Halling (2007) *Få hållbarhetsredovisningar i Sverige är bestyrkta*, s. 1.

2. Metod och vägval

I detta kapitel beskrivs uppsatsens undersökningsmetod och huvudsakliga vägval. Valet mellan kvantitativ och kvalitativ forskningsstrategi förklaras med grund i vetenskapliga ställningstaganden. Vidare beskrivs författarnas urval, datainsamling, genomförande av intervjuer samt frågor som behandlar uppsatsens tillförlitlighet. Kapitlet avslutas med en sammanfattning av metodvalen.

2.1 Val av undersökningsansats

Vetenskapliga metoder är en samling riktlinjer som skall garantera att vetenskaplig verksamhet är professionellt försvarbar¹⁷ och den metod vi väljer utgör ett hjälpmedel att beskriva verkligheten med¹⁸. Inom samhällsvetenskaplig forskning är det vanligt förekommande att välja mellan antingen en kvantitativ eller en kvalitativ strategi¹⁹. Detta trots att de två faktiskt går att kombinera och kan fungera stödjande²⁰. Valet av forskningsmetod och ansats hänger också nära ihop med vilken vetenskapsyn forskaren har²¹.

Den kvantitativa forskningsstrategin som framhåller kvantifiering av data har en deduktivt prövande syn på teorins roll i forskningen. Vidare antas en naturvetenskapligt inspirerad positivistisk syn på samhället och den ontologiska inriktningen är objektivistisk.²²

Till den kvalitativa forskningsstrategin som betonar betydelsen av ord hör istället ett induktivt teorigenererande synsätt på teorins roll i forskningen. Den naturvetenskapliga modellen avvisas och fokus ligger på hur individen tolkar den sociala verkligheten medan konstruktionism utgör den ontologiska inriktningen.²³

Detta är en grov och förenklad bild av vad som huvudsakligen präglar dessa forskningsinriktningar. För att kunna göra valet mellan kvantitativ och kvalitativ forskningsstrategi, och förstå vilka de underliggande faktorerna är, behövs en fördjupning i de vetenskapliga frågorna.

2.2 Världen och verkligheten

Att bedriva och presentera samhällsvetenskaplig forskning innebär i viss mån för forskaren att åskådliggöra sina värderingar, ställningstaganden och sin samhällssyn. I en forskningsrapport kan den kunnige läsaren urskilja forskarens kunskapsteoretiska ståndpunkt, forskningsstrategiska antaganden och ontologiska uppfattning. Vår uppsats ämnar dock inte ställa några krav på läsarens kunnighet. De metodrelaterade val vi gör har vi ambitionen att redovisa så tydligt och öppet som möjligt.

¹⁷ Grønmo (2006) s. 35.

¹⁸ Jacobsen (2002) s. 29.

¹⁹ Bryman (2007) s. 15.

²⁰ Jacobsen (2002) s. 49.

²¹ Gustavsson (2004) s. 8.

²² Bryman (2007) s. 34

²³ Ibid, s. 34-35.

2.2.1 Ontologi

Frågeställningar som rör ontologi har diskuterats av filosofer i århundraden och behandlar läran om hur världen ser ut.²⁴ Den mest relevanta ontologiska frågan för vår uppsats är hur sociala företeelser ska uppfattas, antingen som lagbundna objekt eller som unika sociala konstruktioner. Dessa två skilda uppfattningar kallas för objektivism respektive konstruktionism.²⁵

Inom objektivismen ses organisationer som konkreta objekt vilka kan ha sina egna regler, hierarkier och mål. Vidare anses organisationer kunna utgöra en social ordning som kan utsätta individer för tryck och ha en existens som är oberoende av dess sociala aktörer.²⁶

Konstruktionism utgör den andra ontologiska uppfattningen och den motsätter sig åsikten att ordningen i organisationer är standardiserade och oberoende av individerna i dem. Istället anses sociala företeelser skapas via socialt samspel och befinna sig i ständig förändring.²⁷

Vår ontologiska ståndpunkt kan närmast beskrivas som objektivistisk. Det har för vårt arbete bl.a. inneburit att problemformuleringen riktar sig till företag som om de vore påtagliga objekt. Vidare har den ståndpunkten en koppling till den vetenskapliga inriktningen positivism. En inriktning som vi huvudsakligen följer.

2.2.2 Kunskapsteori

Då ontologiska val hjälper oss att bringa klarhet i hur världen ser ut, använder vi kunskapsteorin till att ta nästa steg, och frågar oss hur vi kan samla in kunskap om denna värld. Alltså, kan vi veta något om verkligheten?²⁸

För att besvara denna fråga märks det i samhällsdebatten främst två motstridiga kunskapsteoretiska traditioner, positivism och hermeneutik.

Sten Andersson, fil. dr i sociologi, beskriver i dramatiska ordalag det oförenliga mellan positivismen och hermeneutiken med ”Det är kort sagt frågan om två diametralt motsatta livsinställningar eller världsåskådningar.”²⁹

Positivismen har naturvetenskapen som förebild medan hermeneutiken avvisar detta och istället följer en mer relativistisk forskningsprincip. Positivismen söker det generella och hermeneutiken det säregna i sociala fenomen. Positivismens allmängiltighet möter hermeneutikens totalitet, abstraktion kan ställas mot konkretion, avbildning mot tolkning osv.³⁰

²⁴ Jacobsen (2002) s. 29.

²⁵ Bryman (2007) s. 30.

²⁶ Ibid, s. 30.

²⁷ Ibid, s. 31-33.

²⁸ Jacobsen (2002) s. 30.

²⁹ Andersson (1979) s. 9.

³⁰ Andersson (1979) s. 14-57.

Oförenligheten mellan positivismen och hermeneutiken kan beskrivas som en åtskillnad i fokus. Positivismen söker finna förklaring av mänskligt beteende medan hermeneutiken eftersträvar förståelse av mänskligt beteende.³¹

Positivismens svar på hur vi kan veta något om verkligheten kan förklaras med för denna inriktning tre centrala teser.³²

- Det finns en objektiv värld.
- Den objektiva verkligheten kan studeras på ett objektivt sätt.
- Vi kan uppgradera kumulativ kunskap om den objektiva världen.

Vi som forskare kan på så vis studera och kartlägga samhället på ett neutralt och objektivt sätt. Sociala system och individer kan studeras med hjälp av det vi kan se, höra, känna och därmed ge oss den empiri vi behöver för att förklara sociala fenomen. Genom tålmodig objektiv forskning kan verkligheten beskrivas och resultaten från olika undersökningar kopplas samman och ge oss en korrekt generell bild av vad som styr samhället.³³ Vi har en ambition att dra generella slutsatser kring resultatet av vår undersökning men är samtidigt medvetna om, och kommer belysa, de begränsningar som finns relaterade till detta.

Den hermeneutiska inriktningen som är en mer tolkningsbaserad ansats kritiserar positivismens naturvetenskapliga metoder. Denna inriktning hävdar att det inte finns någon objektiv verklighet eftersom det praktiskt skulle innebära att olika individer uppfattade ett socialt fenomen på samma sätt. Summariskt kan hermeneutiken beskrivas enligt följande.³⁴

- Det finns olika bilder av den sociala verkligheten.
- Verkligheten kan enbart förstås genom att forskaren sätter sig in i hur människor tolkar sociala fenomen, och dessa tolkningar kan göras på många olika sätt.
- Det finns inga giltiga lagbundenheter utan allt måste förstås i sin specifika kontext.

För att veta något om verkligheten förskjuts alltså fokus från det objektiva till det subjektiva. Det är centralt att tala med individer, se hur de uppfattar och tolkar händelser och ur en organisatorisk synpunkt eventuellt kunna finna gemensamma värderingar och normer.³⁵ Vi bistår i denna uppsats i huvudsak den positivistiska inriktningen. Det är dock inte utan problem att bedriva en positivistisk forskning. Det kan snarare upplevas som begränsande att behöva sätta etiketter på de olika val som görs, vare sig det handlar om positivism eller hermeneutik. Därför är insikten om att positivismen och hermeneutiken utgör två ideal som strävas efter, men knappast går att förverkliga på alla punkter, en viktig sådan. Praktiskt forskningsarbete kan ses som en kompromiss, vi är positivistiska i grunden men inte utan att vi får kompromissa på olika sätt under arbetets gång.³⁶

³¹ Bryman (2007) s. 26.

³² Jacobsen (2002) s. 31.

³³ Ibid, s. 31.

³⁴ Ibid, s. 32-33.

³⁵ Ibid, s. 33.

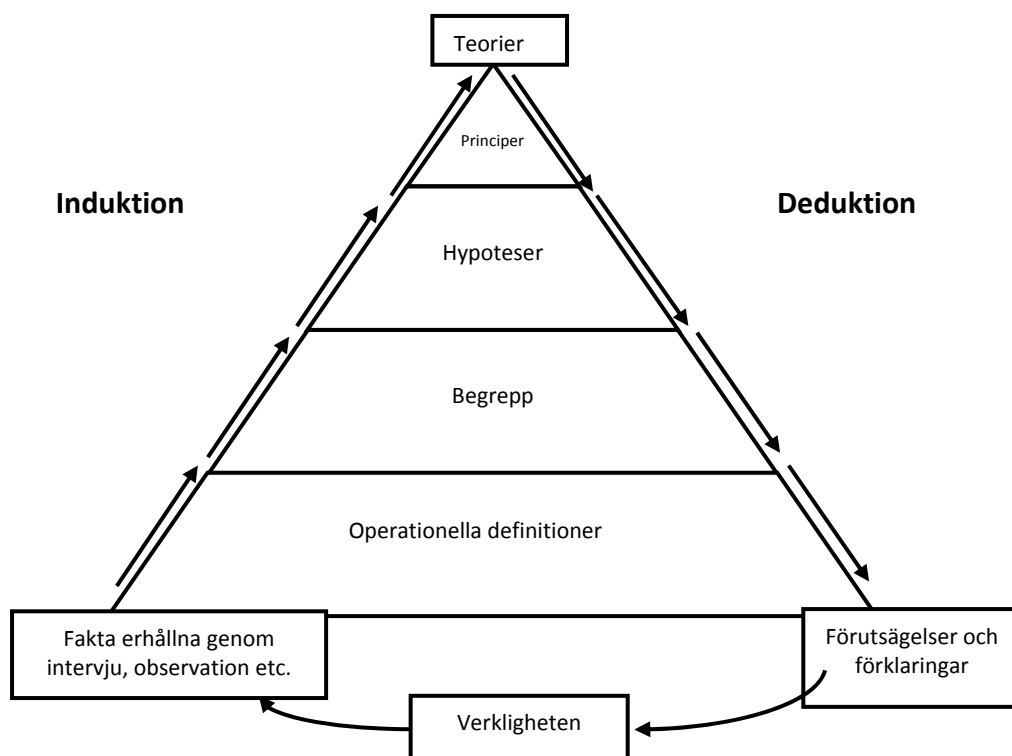
³⁶ Andersson (1979) s. 9.

Torsten Thurén, författare till boken ” Vetenskapsteori för nybörjare”, lyfter fram en del av denna problematik genom att fastslå att ”De moderna forskare som bygger på positivismens grund är i allmänhet väl medvetna om problemen med att uppnå säker kunskap.”³⁷

Det finns alltså anledning att vara skeptisk mot den positivistiska strävan efter att komma med slutgiltiga sanningar men de olika tolkningar som förespråkas i hermeneutiken upplever vi dock som ännu osäkrare.³⁸

2.2.3 Slutledning

Vårt liksom alla andra vetenskapliga arbeten föds ur ett frågande.³⁹ För att besvara vår frågeställning i uppsatsen har vi i stort sett att välja mellan två linjer för att samla in empiri, den deduktiva eller den induktiva⁴⁰.

Figur 1. Skillnaden mellan induktion och deduktion. Deduktiv slutledning innebär att forskaren utifrån en teori härleder eller deducerar hypoteser som översätts till operationella termer och genomgår empirisk granskning. Induktiv slutledning innebär att forskaren utgår från upptäckter i verkligheten och drar slutsatser på grundval av sina observationer. Teorin är således resultatet av forskningen. Källa: Bearbetad bild från Olsson & Sörensen, 2007, ”Forskningsprocessen – Kvalitativa och kvantitativa perspektiv”, s. 32.

³⁷ Thurén (2002) s. 14.

³⁸ Ibid, s. 48.

³⁹ Olsson, Sörensen (2007) s. 32.

⁴⁰ Jacobsen (2002) s. 42.

Skillnaden mellan ett deduktivt och ett induktivt synsätt är i grunden de olika bedömningarna av hur förhållandet mellan teori och praktik ser ut. Antingen utgör teorin utgångspunkten för undersökningen eller så uppträder den efter att empirin har samlats in och analyserats.⁴¹

Det finns dessutom en slutledningsform som kallas abduktion och innebär en växelvis användning av deduktion och induktion. Abduktion har sin grund i dialogen mellan deduktionens teoretiska perspektiv och induktionens förståelse genom observationer.⁴²

Den deduktiva ansatsen, som vi använder oss av i vår uppsats är av teoriverifierande art. Det betyder att slutledningen görs genom att vi utifrån allmänna principer drar slutsatser om enskilda företeelser. Intressentteorin kan i vårt fall således säga något om hur relationerna mellan olika förhållanden ser ut i verkligheten.⁴³

Den induktiva ansatsen innebär att forskaren utgår från upptäckter i verkligheten. De upptäckter som görs kan sedan sammanföras till allmänna principer som vidare kan sammanställas i en teori.⁴⁴

Teori som här antingen har beskrivits som grund eller resultat, ska dock användas i försiktiga ordalag. Ofta är teorin inte mer än den litteratur och ackumulerade kunskap eller de empiriska generaliseringar som plockats fram.⁴⁵

Ett visst mått av försiktighet gäller också i att beskriva den deduktiva processen som linjär där ett steg i tydlig ordning följer det andra. Det är den generella bilden av deduktion men ofta kan forskarens syn på litteraturen eller teorin förändras i samband med analysen av empirin. Deduktion kan innehålla inslag av induktion precis som induktion kan innehålla deduktiva inslag. När en induktiv process har nått stadiet där forskaren gör sin teoretiska reflektion över empirin kan t.ex. denna behöva samla in ytterligare information. Detta kan innebära en upprepande rörelse mellan erhållna fakta och teori.⁴⁶

2.3 Kvantitativ eller kvalitativ forskningsansats

Kvantitativ respektive kvalitativ forskning erbjuder olika typer av metoder för att samla in data om verkligheten. Valet mellan den kvantitativa och den kvalitativa forskningen beror på de vetenskapliga ställningstaganden och i hög utsträckning på om deduktiv eller induktiv ansats har valts.

De metoder som kvantitativ forskning erbjuder ställer vanligtvis krav på en deduktiv ansats eftersom de bygger på att informationen ska vara kategoriserad innan den samlas in. Frågorna bör vara fasta och svarsalternativen givna på förhand vilket givetvis begränsar den information som samlas in.⁴⁷ Kvalitativa metoder är mer öppna för ny information vilket är desto mer förenligt med den induktiva ansatsen. Trots detta

⁴¹ Bryman (2007) s. 20.

⁴² Olsson, Sörensen (2007) s. 33.

⁴³ Ibid, s. 32.

⁴⁴ Ibid, s. 32.

⁴⁵ Bryman (2007) s. 22-23.

⁴⁶ Ibid, s. 22.

⁴⁷ Jacobsen (2002) s. 43.

måste forskaren ändå sätta upp vissa begränsningar. Problemet blir att då begränsningarna inte är öppet formulerade kanske forskaren själv inte ens är medveten om dem.⁴⁸

Vilken forskningsansats har vi då valt? Vår ontologiska ståndpunkt har beskrivits som objektivistisk, vi är i grunden positivistiska och vi använder en deduktiv linje. Dessa val hör främst till den kvantitativa forskningsstrategin och pekar på att vi bestämt oss för att följa den. Riktigt så är dock inte fallet. Vi har i denna uppsats valt att använda oss av både kvantitativa och kvalitativa ansatser. Båda utgör metoder för att samla in data om verkligheten och behöver inte nödvändigtvis konkurrera med varandra, utan kan fungera komplimenterande då de inte principiellt skiljer sig från varandra.⁴⁹

Vad innebär det då att vi använt både kvantitativ och kvalitativ ansats? Vår kvantitativa ansats medför att vi följer en deduktiv linje men även att vi i vår analys generaliserar kring resultatet från undersökningen. Den kvalitativa ansatsen innefattar att vår intervju metod och urvalsmetod främst hör till den kvalitativa skolan.

2.4 Fallstudie som metod

Fallstudie är en metod som avgränsar sig till en analysenhet och utgår från ett fall. En analysenhet är i grunden en individ men det kan också vara en grupp individer som är en enhet. Likadant kan forskaren bygga vidare och hitta nya enheter på högre nivå. Blir enheten alltför omfattande kallas det inte längre fallstudie⁵⁰. Syftet med fallstudier är att få en djupare förståelse för en specifik enhet eller händelse.

En fallstudie behöver dock inte alltid bara nyttja sig av ett fall. Fallstudier kan även användas för att utveckla begrepp, hypoteser eller teorier. Forskaren gör då en teoretisk generalisering till en större population. Den teoretiska generaliseringen grundar sig i en jämförelse mellan flera enheter inom ett större analysprojekt. Urvalet av de enheter som ska ingå i studien väljs ut så att de är relevanta och intressanta utifrån problemställningens begrepp och teori. En studie där forskaren använder sig av mer än en enhet kan således klassas som en fallstudie om meningen är att varje enskild enhet skall studeras för sig. Studien ska dock ske på ett sådant vis att resultaten av de olika studierna blir jämförbara.⁵¹

2.5 Urval av undersökningspopulationen

Vid en undersökning görs ett val över vad som ska undersökas, vilka som ska vara med och hur många de ska vara. En första avgränsning för vad som ska undersökas finns ofta i problemformuleringen⁵². I den avgränsningen finns de enheter som är tänkbara att använda sig av i undersökningen. Samtliga enheter som är relevanta utefter problemformuleringen kallas för population. Populationen är ofta väldigt stor och det är för tidsödande och svår genomförbart att undersöka hela populationen.⁵³

⁴⁸ Jacobsen (2002) s. 43-44.

⁴⁹ Ibid, s. 49.

⁵⁰ Jacobsen (2007) s. 97.

⁵¹ Grønmo (2006) s. 96.

⁵² Ibid, s. 85.

⁵³ Bryman (2007) s. 100.

Utifrån populationen görs ett urval. Detta urval kan göras på flera olika sätt. En grov uppdelning av populationen kan göras i ett slumpmässigt urval eller selektivt urval. Det vanligaste sättet att genomföra ett slumpmässigt urval är att göra ett sannolikhetsurval.⁵⁴

Bekvämlighetsurval eller ett pragmatiskt urval innebär att undersöka de enheter som ingår i populationen, är tillgängliga för tillfället och som frivilligt ställer upp på undersökningen. Denna form av studie används främst vid pilotstudier där en frågeställning som det inte forskats särskilt mycket kring ska testas för en mer omfattande studie⁵⁵. För vår undersökning har vi valt att använda oss av ett bekvämlighetsurval. Anledningen till detta är att vi har haft en begränsad tid för att genomföra vår undersökning och det har varit vårt enda alternativ för hinna genomföra studien inom den tidsram vi har.

Utifrån vår problemformulering fann vi den population som var aktuell för vår studie. Populationen blev svenska företag och vårt första urval från detta blev att begränsa oss till företag noterade på stockholmsbörsens Large Cap och Mid Cap lista som inte följde GRI:s riktlinjer.

Vi kontaktade nästintill alla företag som var listade på Large Cap både via e-post och per telefon. Utöver det kontaktade vi ett tjugotal företag noterade på Mid Cap via e-post och telefon. Anledningen till att vi endast kontaktade ett tjugotal företag på Mid Cap var att vi hade fått så bra respons från de andra företagen, och vi upplevde att vi hade bokat in tillräckligt med intervjuer för att kunna genomföra vår undersökning.

Vi gjorde inget urval utifrån vilken bransch de olika företagen befann sig, eftersom GRI:s riktlinjer ska vara tillämpliga för samtliga branscher. Vi intervjuade de företag som var villiga att medverka och nöjde oss med elva stycken. Ur detta fick vi fram ett urval av populationen. Vi lyckades fånga in ett brett spektra av företag i olika branscher vilket är intressant för vår undersökning och en styrka för att genomföra fortsatta studier i ämnet.⁵⁶

Bekvämlighetsurval, som vi har använt oss av, har en rad olika svagheter som forskaren måste vara medveten om.⁵⁷ De företag som är med i vår studie är de som frivilligt har ställt upp och kan tänkas vilja visa upp sitt arbete med hållbarhetsutveckling. Vi missar alltså en stor grupp av företag som inte har velat ställa upp. Det som kan misstänkas är att de företag som inte valt att ställa upp antingen inte har någon tydlig policy i frågor kring hållbarhetsutveckling eller helt enkelt är undermåliga i det arbetet.

⁵⁴ Bryman (2007) s. 101.

⁵⁵ Grønmo (2006) s. 91.

⁵⁶ Ibid (2006) s. 91-92.

⁵⁷ Jacobsen (2007) s. 223.

2.6 Primär och sekundär datainsamling

Målet med datainsamlingen är att den ska hålla så hög kvalitet som möjligt i form av pålitlighet och vetenskaplig utformning. Grønmo lyfter i sin bok ”Metoder i samhällsvetenskap” fram fem punkter om vad som menas med hög kvalitet.⁵⁸

Den första punkten innebär att de data som används bygger på forskningens sanningskrav och att man tydligt beskriver vilken data som har använts och hur man har gått till väga för att samla in den. De övriga punkterna bygger på att undersökningen ska följa de vetenskapliga principer som är fastslagna och utifrån detta bygga en logisk diskussion och analys. Det finns två typer av datainsamling, primärdata och sekundärdata.

Primärdata innebär att informationen hämtas direkt från den primära informationskällan. Det kan vara en person, en gruppering eller någon annan form av sammansättning. Genom att samla in data direkt från det som ska undersökas får forskaren information som är direkt riktad mot det som ska undersökas. Primärdata kan samlas in genom intervjuer, enkäter eller observationer av olika slag.⁵⁹

Sekundärdata innebär att forskaren samlar in information som någon annan sammanställt eller kommit fram till. Problemet med sådan information är att den oftast är inriktad på att belysa en annan problemställning än vad som är syftet med den egna undersökningen. Vid valet av sekundärdata är det viktigt att vara kritisk och noggrann med var informationen hittas. Alla aspekter som skulle kunna ifrågasätta källans vetenskapliga värde ska ifrågasättas.⁶⁰

Våra primärdata har vi samlat in genom intervjuer. Vi har valt att intervjua olika svenska företag. Målet när vi har sökt personer att intervjua är att komma i kontakt med den person på företaget som är ansvarig för arbetet med hållbarhetsutveckling. I vissa fall har vi intervjuat den informationsansvarige som inte direkt arbetar med hållbarhetsredovisningen, detta är något som vi är medvetna om när vi analyser intervju svaren. Vi har genomfört sex intervjuer per telefon och fem platsintervjuer.

Vi har använt oss av sekundärdata i form av litteratur, artiklar och Internet. Vår litteratur och våra artiklar har vi främst samlat in genom att besöka Stockholms universitets bibliotek och Stockholms stadsbibliotek. Där har vi på egen hand sökt oss fram till relevant litteratur genom att använda oss av deras databaser. Vi har även fått råd om litteratur av vår handledare. Våra Internetkällor innefattar GRI:s egen hemsida och en rad andra artiklar som belyser vårt ämne.

2.7 Genomförandet av intervjuer

Vid valet av intervju som instrument för datainsamling finns det olika metoder för hur intervjuerna ska genomföras. De tre vanligaste metoderna är strukturerad-, semi-strukturerad- och ostrukturerad intervju. De olika metoderna har var för sig sina för och nackdelar, det viktigaste är att vara konsekvent i sitt val.

⁵⁸ Grønmo (2006) s. 217.

⁵⁹ Jacobsen (2002) s. 152.

⁶⁰ Ibid (2002) s. 153.

Den intervjumetod som samhällsforskare vanligtvis använder sig av är den strukturerade intervjun, även kallad standardintervju.⁶¹ Intervjun utgår från ett i förväg skrivet frågeformulär och intervjuaren presenterar frågorna i samma ordningsföljd för varje respondent. Syftet med denna intervjuform är att intervjuerna ska vara så lika som möjligt och på så sätt göra svaren från respondenterna mer jämförbara då de utsatts för samma frågestimuli⁶². Den strukturerade intervjumetoden gör det även lätt för intervjuaren att sammanställa och bearbeta den data som samlats in.

Semistrukturerad intervju är ett samlingsbegrepp för en typ av intervjuer som särskiljer sig från den strukturerade. Intervjumetoden utgår från att intervjuaren har en uppsättning allmänna frågor som denne utgår ifrån.⁶³ Frågorna kan ställas i olika följd och omformuleras något efter intervjuarens tycke. Det finns dessutom utrymme för intervjuaren att ställa följdfrågor på något nytt eller oväntat som dyker upp under intervjun. Fördelen med denna metod är att den gör intervjun mer flexibel och man kan som intervjuare få ta del av intressant information som annars skulle gå förlorad.⁶⁴ På samma gång är det också nackdelen med denna metod och gör sammanställning svårare och dessutom blir det svårare att jämföra de olika svaren med varandra.

Den ostrukturerade intervjun är den mest informella av intervjuformer. Den kan närmast beskrivas som en vanlig dialog.⁶⁵ Intervjuaren utgår från en rad teman som bestämts i förväg och det rör sig inte om några direkta frågor. Denna typ av intervju är väldigt svår att använda sig av i en kvantitativ uppsats då den insamlade informationen är svår att kvantifiera.

Vi har valt att använda oss av den semistrukturerade intervjun. Den semistrukturerade intervjuformen var den metod vi ansåg passade vår undersökning bäst. Vi visste inte i förväg vilken nivå de olika företagens arbete med hållbarhetsutveckling låg på. Därför var det en fördel att ha en något flexibel metod där vi kunde anpassa frågorna utefter vad respondenterna svarade. För att vidhålla någon form av jämförbarhet och likriktning i intervjuerna utgick vi ifrån ett frågeformulär.

Något som kan kritiseras i själva utförandet av intervjuerna är att vissa av intervjuerna genomfördes via telefon och vissa på plats hos företagen. Dessutom fick några av respondenterna ta del av frågorna i förväg om de bad om detta, vilket kan ge en missvisande bild. Något som inte heller får glömmas är inskränkningen på objektiviteten då följdfrågor och omformuleringar av frågor ofta ger utslag för egna tankar. Den påverkan som själva frågeställningen framkallar är också av vikt. Respondenten kan inta en viss ställning beroende på att frågeställningen rör en känslig fråga och därför inte vill eller kan svara helt sanningsenligt.⁶⁶

⁶¹ Bryman (2007) s. 123.

⁶² Ibid, s. 123.

⁶³ Ibid, s. 127.

⁶⁴ Bryman (2007) s. 301.

⁶⁵ Jacobsen (2002) s. 160.

⁶⁶ Grønmo (2006) s. 166.

2.8 Validitet – uppsatsens precision

Att undersökningen har hög validitet innebär att undersökningen verkligen undersöker det som ska undersökas. För att ha en hög validitet krävs det att populationen och begreppen definieras i undersökningen på ett systematiskt sätt, både teoretiskt och praktiskt.⁶⁷ Det är viktigt vilket instrument som används och hur detta är utformat med tanke på undersökningsobjektet.

I vår undersökning är det våra intervjufrågor som blir föremål för granskning för hur hög validiteten är. Det som kan ifrågasättas är hur väl våra frågor överensstämmer med vår problemformulering och i vilken mån respondenterna kan ge relevanta svar. En aspekt som sänker vår validitet är att få av respondenterna hade tillräckliga kunskaper om GRI vilket gjorde att en del av frågorna föll bort. Det ointetgjorde inte undersökningen eftersom det var ett svar på frågeställningen i sig.

2.9 Reliabilitet – uppsatsens tillförlitlighet

Reliabilitet innebär att undersökningen görs på ett tillförlitligt sätt. För att en undersökning ska anses ha hög reliabilitet ska utfallet i stort bli det samma om undersökningen upprepas vid ett annat tillfälle. Högre samstämmighet mellan undersökningarna ger högre reliabilitet.⁶⁸

Det är oftast svårt att genomföra en likadan studie vid ett senare tillfälle med tanke på att omständigheterna kring studien förändras med tiden. Skillnader i reliabiliteten kan alltså ligga antingen i utformningen av undersökningen eller i att undersökningsobjektet har utsatt för förändring. Det är därför viktigt att dokumentera undersökningen väl så att det blir överskådligt var bristerna i reliabilitet finns.⁶⁹ Beror skillnaden i reliabilitet på metoden som undersökningen är genomförd på har undersökningen låg reliabilitet.

Eftersom vi har valt att använda oss av semistrukturerade intervjuer gör det att reliabiliteten sjunker något för vår undersökning. Frågorna som vi har ställt under våra intervjuer har inte alltid ställts i samma ordning och formuleringen av frågorna har också varierat. Det beror på att vi använt oss av olika intervjuare och att svaren på våra frågor har gett upphov till varierande följdfrågor.

2.10 Värderingar och objektivitet

För att genomföra kvantitativ forskning är det viktigt att göra undersökningen så objektiv som möjligt. Tidigare ansågs det fullt möjligt för en forskare att vara helt objektiv, något som få forskare anser idag⁷⁰. Eftersom det inte går att vara helt objektiv är det av vikt att forskaren är medveten om sin begränsade objektivitet eller vilka parametrar som på förhand kan ge upphov till en subjektiv bild. Genom att sträva efter objektivitet och minimera de egna värderingarna tjänar det som en kompass för att styrka undersökningens reliabilitet och vetenskapliga legitimitet. Det innebär att vi genomfört vår undersökning på ett så objektivt sätt som möjligt och samtidigt försökt belysa bristen på objektivitet där det skulle kunna förekomma.

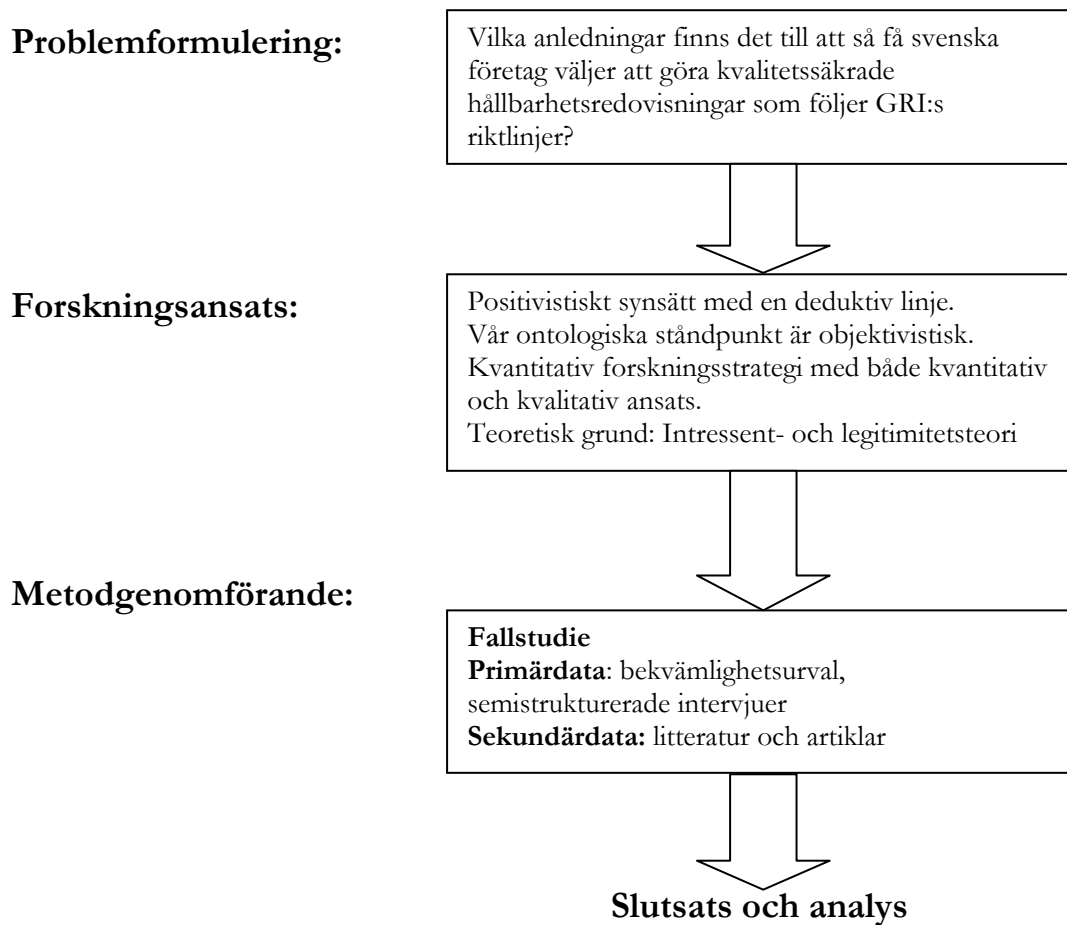
⁶⁷ Grønmo (2006) s. 221.

⁶⁸ Ibid, s. 220.

⁶⁹ Grønmo (2006) s. 220.

⁷⁰ Bryman (2007) s. 37.

2.11 Sammanfattning av metodval

Figur 2. Metodschema.

Efter det att forskaren kommit fram till en analys och slutsats kopplas detta tillbaka till problemformuleringen och stegen i processen går om igen.

3. Global Reporting Initiative

Detta kapitel beskriver organisationen Global Reporting Initiative's syfte och framväxt. Vidare redogörs för situationen i Sverige och det ramverk som utgör grunden i GRI.

GRI är idag de mest använda och relevanta riktlinjerna i världen för hur en hållbarhetsredovisning ska upprättas.⁷¹ En hållbarhetsredovisning är ett företags redovisning av ekonomiska-, miljö- och sociala aspekter, dvs. det som kallas för ”Triple Bottom Line”. GRI-modellen innebär att företagen redovisar både sina styrkor och svagheter. Global Reporting Initiative anser att: ”En hållbarhetsredovisning bör ge en balanserad och skälig presentation av företaget hållbarhetsprestation – inklusive både positiva och negativa bidrag⁷².”

GRI är ett ramverk bestående av riktlinjerna och mätinstrumenten för att hjälpa företag med hur de ska göra en hållbarhetsredovisning. Global Reporting Initiativs uppgift är enligt dem själva att skapa ett generellt och trovärdigt ramverk för hållbarhetsredovisning, där språk och mätsystem är konsekvent. Ramverket ska kunna användas på vilken organisation som helst oavsett storlek, bransch eller vart i världen företaget är beläget.⁷³ Över 1.000 stora internationella bolag använder sig i dagsläget av GRI:s riktlinjer.⁷⁴

3.1 Organisationen Global Reporting Initiative

Global Reporting Initiative är en icke vinstdrivande organisation som finansieras genom sina medlemmar.⁷⁵ Organisationen styrs av en styrelse som består av 16 ledamöter. Styrelsen får hjälp av ett intresseråd med 46 medlemmar som representerar olika typer av intressenter från olika länder. Det som ofta beskrivs som styrkan i GRI är att både företagen och övriga intressenter har stor påverkan på utformningen av systemet. De kan påverka direkt genom vad som kallas för Stake Holders Council. Det är ett intressentråd där de intressenter som är medlemmar kan vara med och påverka utvecklingen av GRI.

3.2 Externa krav på redovisningen

Idag finns det många olika organisationer och intressenter som ställer olika krav på företagen. Storföretagen i Sverige får svara på enkäter från många olika organisationer som vill veta hur företagen agerar inom miljö- och det sociala området. En del vill ha likartade uppgifter, andra vill ha detaljerade svar inom ett specifikt område. Ibland är det oklart vad de verkligen vill ha. Detta tar upp mycket tid för företagen och de riskerar att bli uthängda i pressen oavsett om de svarar eller ej. Svarar de inte alls riskerar de att hamna längst ner på en rankinglista som publiceras i media. Därför är det bra om det finns ett enhetligt system som både miljöorganisationer, fackföreningar, NGO:s, företagen och andra intressenter kan enas om.

⁷¹ Moneva, Archel & Correa (2006) *GRI and the camouflaging of corporate unsustainability*, s.126.

⁷² GRI (2006) *Sustainability Reporting Guidelines*, s. 3.

⁷³ *Ibid*, s. 2.

⁷⁴ Halling (2007) *Få hållbarhetsredovisningar i Sverige är bestyrkta*, s. 3.

⁷⁵ <http://www.globalreporting.org/AboutGRI/Funding/>.

Styrkan och fördelen med GRI är att den är framtagen genom en unik gemensam intressentprocess; Multi-stakeholder process. I denna process deltar många olika intressenter som företag, revisorer, miljörelser, forskare, investerare, politiker och akademiker.⁷⁶ Detta gör att riktlinjerna är accepterade från många håll. Hållbarhetsredovisningarna blir tydliga och jämförbara med andra företag, även internationellt, när samma standard används. GRI är så pass omfattande att man kan hänvisa till den när olika organisationer frågar om information.

GRI:s vision är att alla företag oavsett storlek ska kunna använda sig av riktlinjerna. Principen med riktlinjerna bygger på att antingen så följer företaget dem eller så förklarar de varför de inte följs. Ett företag måste alltså inte uppfylla samtliga riktlinjer för att redovisa enligt GRI.

Organisationen GRI har insett att alla företag rimligen inte kan redovisa lika mycket. Därför finns det idag tre nivåer av redovisning, A-B-C, där C är det som kräver lägst nivå på redovisningen och A det högsta. Ett företag kan börja på en lägre nivå för att med åren höja ambitionsnivån i takt med att man får bättre kunskaper inom företaget. Det finns också ett plussystem, GRI+, som innebär att hållbarhetsredovisningen är granskad och verifierad av en revisor.⁷⁷ GRI rekommenderar att deras hållbarhetsredovisning bestyrks av en oberoende part för att öka trovärdigheten hos rapporten.⁷⁸ Det finns en internationell standard som heter ISAE 3000, vilken används för bestyrkande av annan information än den finansiella, dvs. det som presenteras i hållbarhetsredovisningen.⁷⁹ Olika branscher som har specifika etiska eller miljöproblem har också egna regelverk och speciella indikatorer.

3.3 Global Reporting Initiative's historia

Projektet GRI startades i Boston i USA år 1997 av organisationen CERES (The Coalition for Environmentally Responsible Economies).⁸⁰ Syftet med projektet var att skapa internationella riktlinjer för hållbarhetsredovisning som gick att använda för alla typer av organisationer och företag, oavsett storlek eller bransch.⁸¹

År 1999 gick FN:s miljöprogram UNEP (United Nations Environment Programme) in i projektet som samarbetspartner. Detta gav projektet en helt ny trovärdighet och ett internationellt erkännande. Samma år lanseras de första riktlinjerna som ett pilotprojekt där endast ett fåtal företag medverkade.⁸² När de riktlinjerna hade prövats i verkligheten utvärderades och analyserades de. Riktlinjerna utvecklades med hjälp av den feedback som de fick från företagen som deltagit i projektet. Under FN:s världstoppmöte om hållbar utveckling år 2002 lanserade GRI en uppdatering av sina riktlinjer, kallade G2.⁸³ Efter det har riktlinjerna uppdaterats ytterligare en gång till. De nu gällande riktlinjerna är G3, tredje generationens riktlinjer, som publicerades år 2006.

⁷⁶ Richards & Dickson (2007) *Guidelines by Stakeholders, for Stakeholders*, s. 19.

⁷⁷ <http://dagensmiljo.idg.se/2.1845/1.110020>.

⁷⁸ GRI (2006) *Sustainability Reporting Guidelines*, s. 38.

⁷⁹ Halling (2007) *Få hållbarhetsredovisningar i Sverige är bestyrkta*, s. 3.

⁸⁰ Hedeberg & von Malmborg (2003) *The Global Reporting Initiative and corporate sustainability reporting in Swedish companies*, s. 155.

⁸¹ Larson (2005) s. 236.

⁸² Moneva Moneva, Archel & Correa (2006) *GRI and the camouflaging of corporate unsustainability*, s. 122.

⁸³ Lambertson (2005) *Sustainability accounting - a brief history and conceptual framework*, s. 11.

3.4 Global Reporting Initiative i Sverige

Som det nämndes i inledningen är svenska företag bland de absolut sämsta i Europa på att få sina hållbarhetsredovisningar bestyrkta. Det är endast åtta procent av hållbarhetsredovisningarna som är kvalitetssäkrade genom oberoende granskning. Det är också väldigt få företag i Sverige som faktiskt använder sig av GRI. Endast 27 procent av hållbarhetsredovisningarna år 2006 var gjorda enligt GRI:s riktlinjer⁸⁴.

En av anledningen till detta kan vara den rådande uppfattningen att svenska företag faktiskt ligger i framkanten inom sociala- och miljöfrågor. Däremot bryr de sig inte om att redovisa detta eftersom det inte finns samma tryck från externa intressenter, som t.ex. olika miljö- och människorättsorganisationer, som det finns i andra länder.⁸⁵

Den svenska regeringen beslutade den 29 november 2007 att alla statligt ägda bolag, från och med räkenskapsåret som inleds den 1 januari 2008, ska göra en hållbarhetsredovisning enligt GRI:s riktlinjer.⁸⁶

”En ansvarsfull och professionell ägare bör bland annat ta ansvar för frågor om hållbar utveckling, som till exempel frågor som rör etik, miljö, mänskliga rättigheter, jämställdhet och mångfald. Det är alla företags ansvar, men de statligt ägda företagen ska vara föredömen och ligga i framkant i arbetet med detta.”⁸⁷

Den svenska staten är en stor företagsägare och beslutet berör de 55 företag, varav fyra är börsnoterade, som förvaltas. Det är styrelserna i företagen som ansvarar för att riktlinjerna följs och att hållbarhetsredovisningen publiceras i samband med årsredovisningen.⁸⁸ Detta kommer innebära en kraftig ökning av antalet oberoende granskade hållbarhetsredovisningar som följer GRI:s riktlinjer i Sverige.

⁸⁴ Halling (2007) *Få hållbarhetsredovisningar i Sverige är bestyrkta*, s. 1.

⁸⁵ *Ibid*, s. 1.

⁸⁶ Näringsdepartementet (2007) *Riktlinjer för extern rapportering för företag med statlig ägande*, s. 1.

⁸⁷ *Ibid*, s. 1.

⁸⁸ *Ibid*, s. 1.

3.5 Global Reporting Initiative – ramverkets grunder

Ramverket för GRI rapportering består av tre delar:⁸⁹

- Hållbarhetsredovisningens riktlinjer
- Protokoll
- Sektorssupplement

Hållbarhetsredovisningens riktlinjer (Principles and Guidance) är stommen i rapporteringen och fungerar för alla typer av företag. De beskriver hur standarden fungerar, hur man ska jobba med den och vilka indikatorer som ska användas. Varje princip består av en definition som återföljs av en förklaring och tester för självdiagnos.⁹⁰

Figur 3. Kärnan i GRI-ramverket. Källa: GRI, 2006, "Sustainability Reporting Guidelines", s. 3.

Protokollen (Protocols) är reglerna för hur indikatorerna ska mätas på rätt sätt. Det finns två typer av protokoll, indikatorprotokoll och teknikprotokoll.

Protokollen är praktiska instruktioner om hur riktlinjerna ska tillämpas så att indikatorerna blir jämförbara mellan olika företag och över tiden. Protokollerna ska även se till att företaget verkligen mäter rätt saker.⁹¹

Sektorssupplement (Sector Supplements) är olika kompletteringar som har gjorts för specifika branscher som t.ex. gruvindustrin, fordonsindustrin och finansbranschen. Sektorssupplementen ska användas tillsammans med de andra riktlinjerna.⁹²

Detta system gör att GRI är det mest mångsidiga instrumentet för hållbarhetsredovisningar, och i takt med att kraven från omvärlden ökar på företagen att redovisa sina icke finansiella resultat borde allt fler företag i världen komma att använda GRI.

Vi har valt att inte redogöra för de enskilda riktlinjerna i arbetet därför att det skulle bli allt för omfattande, dessutom ligger det utanför syftet med uppsatsen. Men för att läsaren ska kunna få en övergripande bild av hur riktlinjerna ser ut har vi lagt en kortfattad förklaring av riktlinjerna i bilaga 8.4. För mer detaljerad information om riktlinjerna hänvisar vi till GRI:s Sustainability Reporting Guidelines som finns att ladda ner från GRI:s hemsida⁹³.

⁸⁹ GRI (2006) *Sustainability Reporting Guidelines*, s. 39.

⁹⁰ Ibid, s. 8.

⁹¹ Ibid, s. 4.

⁹² Ibid, s. 4.

⁹³ [Http://www.globalreporting.org/](http://www.globalreporting.org/)

4. Teoretisk referensram

I uppsatsens teoretiska referensram beskrivs inledningsvis Corporate Social Responsibility och detta begrepps historik, teorier samt betydelse för diskussionen om företagens sociala ansvar. Därefter presenteras intressenteorin, legitimitetsteorin och agentteorin vilka utgör uppsatsens teoretiska grund.

4.1 Corporate Social Responsibility – hållbarhetsredovisning

Företagens roll som maktfaktor i samhället blir allt tydligare och därför höjs allt fler röster för att de ska ta ansvar för den påverkan de har på sin omvärld. Företagen ansvarar inte längre bara för att generera god avkastning till sina aktieägare utan också för att agera för en hållbar utveckling avseende sociala förhållanden och miljön.⁹⁴

Kraven samhället ställer på företagen är att de ska agera etiskt och moraliskt riktigt. Denna diskussion har inte minst blossat upp i samband med olika företagsskandaler där barnarbete och miljöföröroreningar avslöjats. Inblandning i en skandal av den här typen kan orsaka ekonomisk skada men också verka som ett incitament för att göra investeringar på sociala- och miljöfrågor. Härmed inte sagt att företagens arbete med dessa frågor enbart innebär kostnader. De studier som gjorts på området har inte kunnat fastställa vare sig ett negativt eller positivt ekonomiskt samband⁹⁵.

Det krav samhället ställer har kommit att formuleras som Corporate Social Responsibility (CSR), ett samlingsbegrepp som behandlar företagets sociala agerande. I dagens informationssamhälle är företagen benägna att lyssna på opinionen, de har sina gemensamma värden och varumärken att skydda.

Det finns ett stort antal olika tolkningar om vad CSR-begreppet innehåller. FN, EU, NGO:s, forskare och många andra har alla försökt definiera begreppet. Trots detta finns det inte någon helt allmängiltig definition av CSR.⁹⁶ Klart är dock att begreppet bottnar i frågor om etik och moral och tar upp företagets sociala ansvar i samhället.

I europeiska kommissionens ”Grönbok” från 2001 beskrivs CSR som ett koncept i vilket företag integrerar sociala- och miljöfrågor i sin verksamhet och i sin interaktion med olika intressenter. Att vara socialt ansvarstagande innebär således inte bara att uppfylla de krav lagen ställer utan att gå steget längre och investera mer i personalen, miljön och i relationen med sina intressenter. Syftet med ”Grönboken” var att skapa ett ramverk för CSR-arbete inom EU och att väcka debatt kring dessa frågor på bred front.⁹⁷

I en rapport från Svenska institutet för europapolitiska studier (Sieps) beskrivs ”Grönboken” som den grundtext vilken utgör grunden för diskussionen om CSR i Europa. Frågeställningarna som ”Grönboken” väckte diskuterades i ett flerpartsforum 2004 och mynnade ut i 2006 års inrättande av

⁹⁴ Crowther & Rayman-Bacchus (2004) s. 3.

⁹⁵ Karlsson (2006) s. 199.

⁹⁶ Ibid, s. 47.

⁹⁷ Green Paper (2001) s. 8.

ett partnerskap, avsett att göra Europa till ett kompetenscentrum för företagens sociala ansvar.⁹⁸ I rapporten från Sieps placeras diskussionen kring CSR inom företagsetiken och bland typiska frågeställningar inom området nämns intressentdialoger, delaktighet i det lokala samhället, uppförandekoder⁹⁹, etiska regler för underleverantörer och hållbarhetsredovisningar¹⁰⁰.

En enskild händelse som hade stor inverkan på intresset för miljöfrågor var när Rachel Carson gav ut boken ”Tyst vår” år 1962. Mediaintresset vaknade, politiska partier tog upp ämnet på agendan och ett stort antal NGO:s bildades med människans inverkan på naturen i fokus. CSR-begreppet är visserligen bredare än det miljöintresse ”Tyst vår” väckte, men det utgör ett bra exempel på opinionens betydelse för företagets agerande.¹⁰¹

4.1.1 Begreppets historik

Idéer om företags sociala ansvarstagande har en lång tradition i USA och har rönt allt större och växande uppmärksamhet i Europa.¹⁰² Framväxten av CSR och konstruktionen av begreppet i litteraturen kan spåras tillbaka till 1950-talet då Howard R. Bowen gav ut boken ”Social Responsibilities of the Businessman”.¹⁰³ Bowen anses vara fadern till CSR och hans bok la grunden för Corporate Social Responsibilities moderna era. Under 1960-talet utvecklades litteraturen inom ämnet betydligt, särskilt i USA, och den spreds av akademiker som Davis, Redderick, MCGuire och Walton. På 1970-talet blev definitionerna av CSR alltmer specifika och bland dem som lämnade betydelsefulla bidrag märks bland andra Johnson, Davis, Steiner, Walton, Preston och Post samt Carroll. Försöken att definiera begreppet avtog något under 1980-talet då fokus istället lades på att mäta och bedriva forskning inom CSR-området. Av dem som dock lämnade definitionsmässiga bidrag kan nämnas Jones, Drucker, Wartick och Cochran och Epstein. Under 1990-talet var trenden att operationalisera CSR-teorierna. Då lades fokus på andra teman som intressentteori och affäretik-teori, vilka i mångt och mycket byggde vidare på konstruktioner och definitioner av CSR.¹⁰⁴

För svensk del tog diskussionen om företagets sociala ansvar fart i början av 1970-talet. Samhällets behov av information låg till grund för debatten som engagerade politiker, forskare och journalister.¹⁰⁵ I Jan-Erik Gröjers och Agneta Starks doktorsavhandling ”Social redovisning”, som las fram vid Stockholms universitet år 1978, presenterades en modell för tillämpning av social redovisning. Deras grundläggande forskningsarbete pekade ut årsredovisningen som den viktigaste rapporten för att tillgodose alla intressenter med information. Gröjer och Stark identifierade då nya starka krav på miljöhänsyn, god arbetsmiljö och goda produkter som riktades mot företagen.¹⁰⁶ Med bakgrund av detta presenterade de en teoretisk grund för en redo-

⁹⁸ Frostenson & Borglund (2006) s. 7.

⁹⁹ Ofta används det engelska begreppet ”code of conduct”.

¹⁰⁰ Frostenson & Borglund (2006) s. 10.

¹⁰¹ Larsson & Norregårdh (2003) *Från ”Tyst vår” till krav på oberoende granskning av hållbarhetsredovisningar*, s. 1.

¹⁰² Windell (2006) s. 4.

¹⁰³ Carroll (1999) *Corporate Social Responsibility: Evolution of a Definitional Construct*, s. 269.

¹⁰⁴ Ibid s. 291-292.

¹⁰⁵ Liukkonen (2006) s.14.

¹⁰⁶ Gröjer & Stark (1978) *Social redovisning – kort bakgrund*, s. 1.

visning som företagen kunde genomföra med utgångspunkt i vad olika intressegrupper i samhället ville få ut av företaget.¹⁰⁷

Den CSR-politik som EU nu formulerar ger företagen en mycket central roll i fråga om socialt ansvar. Trots Gröjer och Starks tidiga bidrag anses detta stå i kontrast till den så kallade svenska modellen, som av tradition haft en uppdelning av roller mellan näringslivet och den offentliga sektorn, där politisk styrda organ ansvarade för allt som hade med socialt ansvar att göra.¹⁰⁸

4.1.2 Teori och om företagens redovisningsambitioner

CSR-begreppet utgör ingen enskild teori, snarare tvärtom. I en artikel av Garriga och Melé beskrivs CSR-området inte bara som ett landskap av teorier utan också som en ständig tillväxt av infallsvinklar som kan vara kontroversiella, komplexa och i viss mån oklara. De gör en ansats att klargöra situationen genom att klassificera huvudteorierna inom CSR-området, och de till dessa relaterade betraktelsesätten, i fyra grupper.¹⁰⁹

Grupp 1 kallar de *Instrumentala teorier* i vilken företagens mål är vinstmaximering och dess sociala aktiviteter endast är medel för att nå sina uppsatta ekonomiska mål. Friedman och Windsor har bland andra bidragit till dessa teorier som inkluderar hur företag kan maximera aktieägarvärdet och strategier för att uppnå konkurrensfördelar.¹¹⁰

Grupp 2 är *Politiska teorier* där fokus ligger på interaktionen och sambanden mellan företagen och samhället och det ansvarsfulla utnyttjandet av den makt företagen har på den politiska arenan. De två huvudsakliga teorierna i denna grupp är Corporate Constitutionalism och Corporate Citizenship.¹¹¹

I grupp 3, *Integrerande teorier*, handlar teorierna om hur företagen tillfredställer de sociala kraven och dess anhängare argumenterar för att företagen är beroende av samhället för sin fortsatta tillväxt och existens. Teorierna här fokuserar på upptäckandet av, och åtgärderna för, de sociala kraven som ger högre social acceptans, legitimitet och prestige.¹¹²

Grupp 4 benämns *Etiska teorier*, där teorierna är baserade på det etiska ansvar företagen har gentemot samhället. Normativ intressentteori ingår i denna grupp sedan Freeman skrev boken "Strategic Management: a Stakeholder Approach".¹¹³

Framväxten av CSR har lett till att det idag existerar riktlinjer för den ickefinansiella redovisningen, som GRI utgör ett exempel på. Det är dock inte utan problem för företagen att bedriva och redovisa sitt CSR-arbete.

¹⁰⁷ Gröjer & Stark (1978) s. 314.

¹⁰⁸ Frostenson & Borglund (2006) s. 3.

¹⁰⁹ Garriga & Melé (2004) *Corporate Social Responsibility Theories: Mapping the Territory*, s. 51.

¹¹⁰ *Ibid*, s. 53-54.

¹¹¹ *Ibid*, s. 55.

¹¹² *Ibid*, s. 57-58.

¹¹³ *Ibid*, s. 60.

Det finns en tendens att företagen i sina årsredovisningar eller separata rapporter gärna lyfter fram sina investeringar på sociala- och miljöaspekter, men hur detaljrikt detta genomförs varierar. Vidare ställs olika företag inför olika miljöproblem varför också angreppssätten kan vara vitt skilda. Sammantaget leder detta till att jämförelsen mellan olika företags miljörapporter i princip blir omöjlig. I och med att denna typ av redovisning görs på frivillig basis är problem av det här slagen svårfrånkomliga¹¹⁴, inte minst i Sverige där få företag följer samma standard. Ett ökande antal företag intresserar sig dock för att göra till exempel miljörapporter och därmed utåt sett visa att dessa frågor är betydelsefulla. Detta utgör ett bevis på den allmänna tron att denna aspekt av företagets arbete är viktig, inte bara för företagen själva, utan i allt större utsträckning även för deras investerare.¹¹⁵

Kritik som riktas mot företagets ansträngningar på CSR-frågor handlar inte sällan om att arbetet är substanslöst. Att skriva CSR-deklarationer kan ge bra PR men gör väldigt lite för att lösa ekonomiska eller sociala problem. CSR-idén, innefattande sådant som uppförandekoder, är bra i den mån mer information redovisas öppet men reglerna är ofta vaga och svåra att följa upp.¹¹⁶ En ytterligare invändning mot CSR ligger i det motsägelsefulla att företagen vill sköta regleringen men samtidigt skylla ifrån sig med att de faktiskt är företag, inte filantropiska organisationer. ”Det är paradoxalt, ..., att företag gärna förklarar att de kan reglera sig själva och inte behöver några statliga regleringar, men samtidigt inte vill ta ansvar i praktiken utan skyller på att de handlar i aktieägarnas intresse.”¹¹⁷

Vad än anledningarna är till att företagen arbetar med CSR-frågor, för syns skull eller för att de faktiskt anser det vara betydelsefullt, så utgör GRI:s riktlinjer ett verktyg att redovisa företagets arbete. H&M är ett exempel på företag som väljer att redovisa sitt CSR-arbete för 2007 enligt GRI:s nya riktlinjer. H&M har dessutom valt att följa de särskilda rapporteringsriktlinjerna, sektorsupplementen, som GRI har utvecklat för just deras bransch i syfte att göra redovisningen jämförbar.¹¹⁸

Att ett företag gör stora ansträngningar och är framstående i sitt CSR-arbete innebär dock inte att dess miljöpåverkan hålls minimal. William Clay Ford Jr, ansedd som en CSR-förebild inom näringslivet, är engagerad i kampen mot global uppvärmning men samtidigt i egenskap av vd på Ford en av världens största producenter av stadsjeepar.¹¹⁹

¹¹⁴ Crowther & Rayman-Bacchus (2004) s. 159.

¹¹⁵ Ibid, s. 158-159.

¹¹⁶ Karlsson (2006) s.155.

¹¹⁷ Ibid, s. 156-157.

¹¹⁸ http://www.hm.com/fi_sv/fretagsansvar/csrrapportering__csrreporting2.nhtml.

¹¹⁹ Karlsson (2006) s. 197.

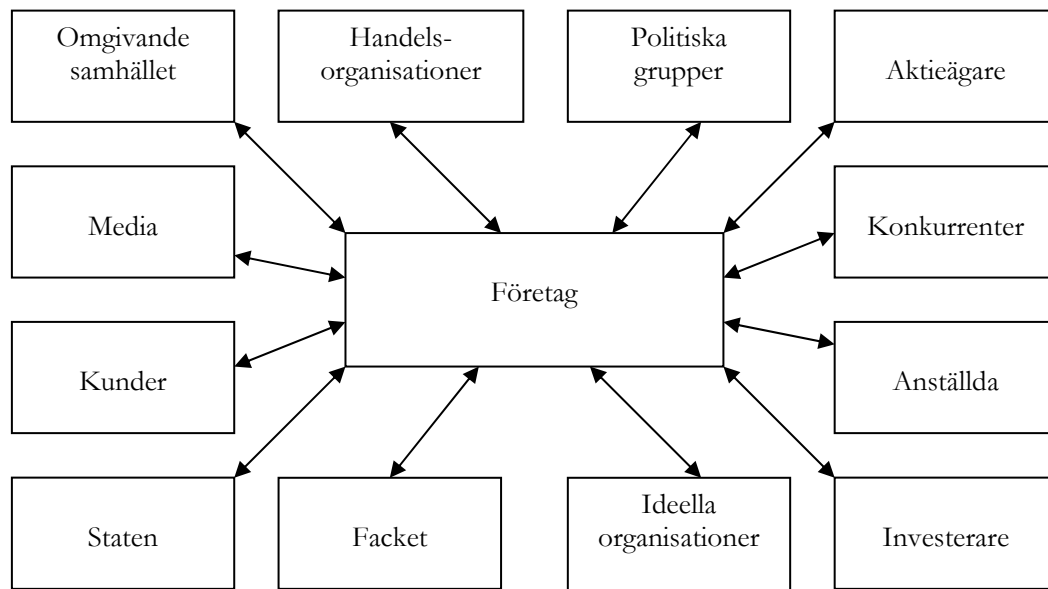
4.2 Intressentteorin – ömsesidig påverkan

Vi har valt att utgå från intressentteorin så som Donaldson och Preston presenterar den i ”*The stakeholder theory of the corporation: concepts, evidence and implications*”. De summerar sin teori i fyra teser.

Den första tesen bygger på att intressentteorin är odiskutabelt deskriptiv. Modellen beskriver företaget som en konstellation av samarbets- och konkurrentintressen. Detta kan enligt författarna prövas genom att undersöka om intressenterna och observatörerna som är innefattade i modellen upplever företaget på samma sätt som företaget gör. Intressentteorin fungerar även som ett ramverk för empiriska försatser.¹²⁰

Den andra tesen framhåller intressentteorin som instrumentell. Den sätter ett ramverk för att studera vilka kopplingar de olika intressenterna i modellen har.

Den tredje tesen beskriver modellen som normativ. En intressent kan vara en person eller en gruppering som har något intresse i företaget vare sig företaget i sig har något intresse av dem. Varje intressent håller fast vid sina intressen för egen nytta oberoende av om deras agerande gynnar eller missgynnar en annan intressent.¹²¹

Figur 4. Intressentmodellen. Källa: Bearbetad bild från Donaldson & Preston, 1995, "The stakeholder theory of the corporation: concepts, evidence and implications", *The academy of management review*, s. 69.

Den fjärde tesen bygger på att intressentteorin inte är statisk. Modellen beskriver inte bara ett tillstånd utan också effekterna av det interagerande som sker mellan intressenterna. Den beskriver hur företaget kan styra sitt handlande gentemot dem.

¹²⁰ Donaldson & Preston (1995) *Stakeholder theory of the corporation: concepts, evidence and implications*, s. 66.

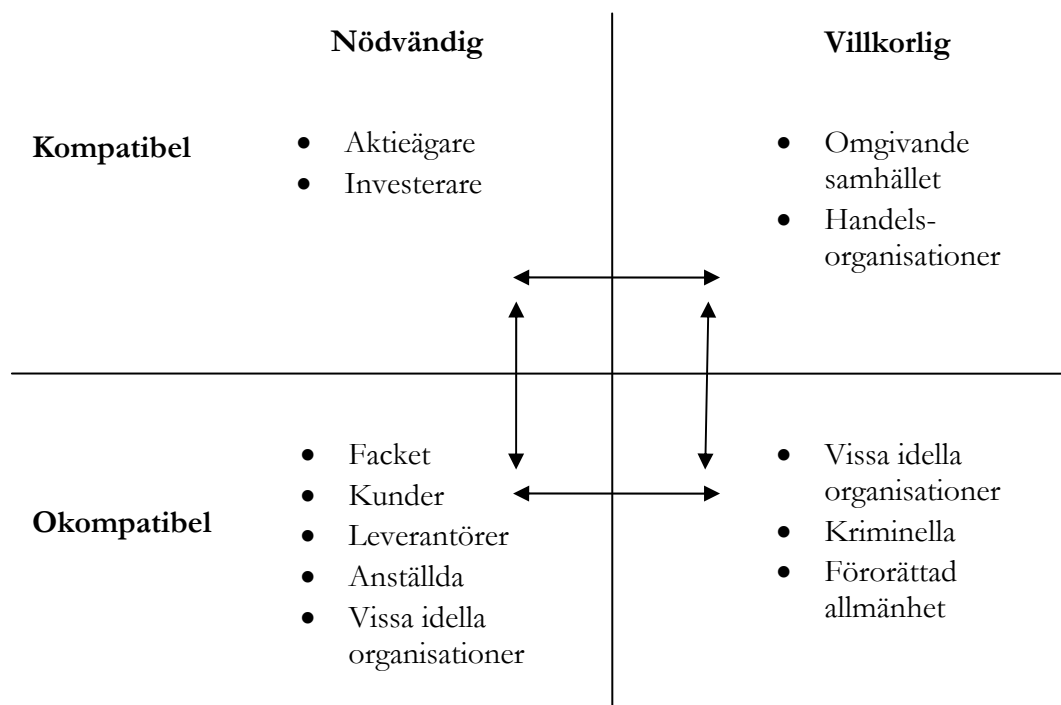
¹²¹ *Ibid*, s. 67.

Det är viktigt att identifiera alla intressenter i modellen. Intressenterna har olika intressen och olika agenda för sin interaktion med företaget. Det intressenterna har gemensamt är att deras interaktion med företaget avser att gynna deras egna intressen. Interaktionen går åt båda hållen då företagets reaktion på intressenterna påverkar företagets verksamhet. Samtidigt som intressenterna påverkar företaget påverkar de även andra intressenter.¹²²

I vår undersökning, där vi granskar vilka anledningar som finns till att få företag gör hållbarhetsredovisningar som följer GRI:s riktlinjer, är det relevant att ta reda på vilka intressenter företagen identifierar i sin närmsta omgivning. Vidare att ta reda på vilken betydelse intressenterna har för företagets hållbarhetsarbete. Dessutom är det viktigt att förstå hur företagen rangordnar de olika intressenterna och hur villiga de är att tillmötesgå deras krav. Samtidigt är intressenterna inte statiska utan utvecklas med tiden. En intressent som är viktig för företaget idag kan vara av mindre intresse i framtiden. Därför måste företagen ständigt vara flexibla och omarbete förhållandena i modellen.¹²³ Friedman presenterar i en sin artikel ”*Developing stakeholder theory*” en modell över hur en sådan utveckling sker.

Intressenternas förhållande till företaget

Pilarna i mitten beskriver hur en intressents ställning mot företaget kan förändras.

Figur 5. Intressenternas ställning. Källa: Bearbetad bild från Friedman & Miles, 2002, ”*Developing stakeholder theory*”, *Journal of management studies*, s. 8.

¹²² Donaldson & Preston (1995) *Stakeholder theory of the corporation: concepts, evidence and implications*, s. 69.

¹²³ Friedman & Miles (2002) *Developing stakeholder theory*, s. 8.

Intressenterna delas in i fyra olika fack uppdelat på den beroendeställning som företaget har till dem. Uppdelningen är rörlig och en intressent kan byta position från ett fack till ett annat. Förflyttningen kan bero antingen på en förändring hos intressenten eller att företaget och intressenten har slutit någon form av avtal eller en mer allmän överenskommelse. Den allmänna opinionen är en viktig intressent i sig men är kanske framför allt den grupp som ser till att olika intressenter kring företaget förflyttas i matrisen.

Vi använder intressentteorin i syfte att få en förståelse för vilka intressenter företagen upplever i sin närhet och vilka de anser har störst påverkan på deras agerande i hållbarhetsfrågor.

4.3 Legitimitetsteorin – att vinna allmänhetens förtroende

Legitimitetsteori är nära kopplat till intressentteori. Båda teorierna har intressenterna kring företaget som utgångspunkt. Det som ska beaktas är intressenternas krav och deras eventuella reaktion på ett visst handlande från företagets sida¹²⁴.

Intressenterna kan delas in i primära och sekundära. Primära intressenter är sådan som har ett direkt samröre med företaget och utan vilka verksamheten inte skulle kunna fortsätta. Sekundära intressenter har en mer indirekt påverkan på företaget till exempel det allmänna samhället. Därmed är inte sagt att företaget kan ignorera de sekundära intressenterna. Företaget måste tillgodose sina primära intressenter eftersom de bistår med ett kontinuerligt resursbidrag. De sekundära intressenternas krav kan även påverka företagets primära intressenter och på så sätt direkt påverka företagets verksamhet. Därför blir det viktigt för företaget att bibehålla sin legitimitet gentemot alla intressenter.¹²⁵

Företagets legitimitet är starkt sammankopplad med samhällets normer och värderingar. För att vinna legitimitet måste företagets värderingar stämma överens med samhällets. Eftersom de olika intressenterna har olika agenda så kan uppfattningen om företagets legitimitet skifta.

Denna teori är tillämplig på vår uppsats. Det teorin tar upp som är intressant för oss är den legitimitetsklyfta som finns mellan den allmänna opinionen och företaget. Den allmänna opinionen påverkar i olika grad de primära intressenterna som företaget har. Därför måste företaget ständigt arbeta för att hålla uppe sin legitimitet. För att göra detta kan företaget använda sig av olika legitimitetsstrategier.

”Typiskt sett så är sådana legitimerade aktiviteter av kommunikativ karaktär, dvs. verbala förklaringar eller motiveringar till något som har inträffat, eftersom det ofta är mer besvärligt och kostsamt att initiera faktiska och genomgripande förändringar i ett företag eller annan organisation.”¹²⁶

¹²⁴ Ljungdahl (1999) s. 45.

¹²⁵ Ibid, s. 45.

¹²⁶ Ibid, s. 46.

Omgivningen ställer olika krav på olika företag. Ett företag som är verksamt inom en mindre legitim bransch måste arbeta hårdare för att hålla uppe sin legitimitet gentemot omgivningen. Hållbarhetsredovisningen kan då användas som ett instrument för att upprätthålla eller höja företagets legitimitet. Arbetet med hållbarhetsredovisning har även en protektionistisk karaktär då det kan förebygga olika legitimitetsshot.¹²⁷

4.4 Agentteorin och asymmetrisk information

Agentteorin bygger på att det finns ett kontrollproblem mellan en principal och en agent. I vårt fall rör det sig om aktieägarna som principal och företagsledningen som agent. Teorin bygger på att det uppstår ett kontrollproblem mellan principalen och agenten vilket leder till asymmetrisk information¹²⁸. Problemet blir då att företagsledningen försöker arbeta efter sin egen agenda och inte delger all den information som principalen är intresserad av. För att förhindra det här använder sig många företag av optionsprogram för att agenterna ska ha ett egenintresse av att redovisa en större vinst i företaget. Risken är annars att agenten laborerar med redovisningen så att ett bra resultat inte visar sig i form av vinst.

Agentteorin berör en intressekonflikt mellan två parter i företaget. En hållbarhetsredovisning kan användas av företagsledningen för att vilseleda ägarna. De har inte insyn eller kunskap i hur den processen fungerar och det uppstår asymmetrisk information som kan vara till gagn för företagsledningen. Ledningen kan då fortsätta med sitt arbete trots att redovisningen inte har något värde. För vår undersökning ramar denna teori inte in alla de aktörer som finns kring företaget som vi anser vara relevanta. Teorin belyser dock en intressant fråga om hållbarhetsredovisningens reliabilitet, vilket dock ligger utanför vår undersöknings syfte.

¹²⁷ Ljungdahl (1999) s. 47.

¹²⁸ Hatch (2002) s. 334.

5. Empiri

I detta kapitel presenteras den information som framkom under intervjuerna. Varje företag presenteras för sig, med en kort inledning om företaget, följt av en sammanfattning av intervjumaterialet. Kapitlet avslutas med en intervju med specialistrevisorn Lars-Olle Larsson.

5.1 Inledning

I empirikapitlet kommer vi att redovisa den primärdata som samlats in genom våra intervjuer. Vi har genomfört tolv intervjuer, elva företagsintervjuer och en intervju med specialistrevisorn Lars-Olle Larsson på PwC. All information i intervjuerna, förutom de inledande beskrivningarna av företagen, består av primärdata.

Företagen som vi har intervjuat är noterade på Stockholmsbörsens Large- eller Mid Cap lista. Med tanke på syftet och vår problemformulering valde vi främst att intervjua företag som inte följer GRI:s riktlinjer. Vi ansåg dock att det skulle ge oss en djupare förståelse för problemet om vi även intervjuade några företag som använder sig av GRI. Därför valde vi att intervjua två företag som följer GRI.

Investorerare utgör en viktig intressentgrupp och därför tyckte vi det var intressant att intervjua ett investmentbolag. Vi intervjuade Industrivärden och eftersom de har en helt annan typ av verksamhet än de övriga bolagen fick vi att gå utanför vår frågemall och anpassa intervjun till deras verksamhet.

Vår målsättning har varit att genomföra intervjuerna på plats hos företagen eftersom vi anser att detta ger ett bättre resultat. Platsintervju har dock endast varit möjligt i de fall företagen haft kontor i Stockholm och varit villiga att ta emot oss. Resultatet blev sex platsintervjuer och sex telefonintervjuer. Vi spelade in samtliga intervjuer för att kunna återge dem så korrekt som möjligt i arbetet.

Varje intervju inleds med en kort presentation av företaget för att ge en inblick i vilken typ av verksamhet de bedriver och hur stort företaget är. Informationen är hämtad från företagets egna hemsidor och årsredovisningar. Efter det presenterar vi en sammanfattning av det viktigaste som har kommit fram under intervjuerna. Svaren är uppdelade i tre huvuddelar; företagets hållbarhetsarbete, redovisning av hållbarhetsarbetet och intressenterna för företagets hållbarhetsarbete.

Förutsättningarna för intervjuerna har varit lite varierande. Getinge AB fick, efter att ha bett om det, ta del av våra frågor i förväg och de förbehöll sig rätten att godkänna och korrigera den utskrivna intervjun. Swedish Match ville inte bli inspelade och korrigerade de utskrivna svaren. Sandvik fick våra frågor i förväg och skickade sedan ett skriftligt svar vilka vi vid ett senare tillfälle diskuterade med dem över telefon.

Kapitlet inleds med nio intervjuer med de företag som inte använder sig av GRI, därefter kommer de två intervjuerna med företag som följer GRI. Sist kommer intervjun med Lars-Olle Larsson. Intervjun med Lars-Olle Larsson gjordes som en avslutande intervju efter det att alla andra intervjuerna var genomförda.

I nästa kapitel görs en sammanställning och en analys av intervjusvaren som presenteras i detta kapitel.

5.2 Autoliv AB

Intervjuform:	Platsintervju
Namn:	Mats Ödman
Befattning:	Informationschef
Datum:	1 november 2007

5.2.1 Kort beskrivning av Autoliv

Bolaget ingår i en koncern som utvecklar, tillverkar och säljer säkerhetssystem där bl.a. krockkuddar, säkerhetsbälten, säkerhetselektronik, bilrattar och bilbarnstolar ingår. Autoliv AB är genom Autoliv Holding AB ett helägt dotterbolag till det amerikanska bolaget Autoliv Inc. som är noterade på Stockholmsbörsens Large Cap lista. Autoliv AB bedriver vidare försäljningsverksamhet genom filialer i Thailand och Kina.¹²⁹

5.2.2 Företagets hållbarhetsarbete

Det viktigaste Autoliv kan bidra med för att förbättra miljön är enligt Mats Ödman att förbättra sina egna produkter, framförallt vad det gäller vikten och materialinnehållet. De lägger ner mycket jobb på att minska vikten på sina produkter vilket sparar utsläpp och bensinförbrukning, och därigenom miljön. *”Det är en konkurrensfördel att ha produkter som är lätta.”* De försöker även att använda sig av material som går att återanvända när bilen ska skrotas. Eftersom Autoliv köper in färdiga komponenter som de sätter ihop får de enligt dem själva nästan ingen miljöpåverkan alls från själva verksamheten. *”Våra utsläpp i förhållande till försäljningen är lika låga som en bank eller ett konsultföretag.”*

Autolivs sociala ansvar sammanfattas i en ”code of conduct” som de anställda får ta del av. Autoliv har anslutit sig till FN:s Global Compact och Global Sullivans Principle of Responsibility. Det är riktlinjer som välkända i Amerika, men inte speciellt vanliga här i Sverige.

5.2.3 Redovisningen av hållbarhetsarbetet

Autoliv har en sida i sin årsredovisning om hållbarutveckling, men där går man inte in på några djupare detaljer kring företagets arbete. De har inte upplevt att det har funnits något större behov av sådan redovisning och de tycker inte att det särskilt viktigt för dem att redovisa sitt hållbarhetsarbete. *”Det räcker att vi har kontroll på det och kontrollsystem för det.”* Mats Ödman menar att deras kunder själva besöker deras fabriker och på så sätt ser att allt går ”schyst” till. *”Våra kunder kommer och inspekterar våra fabriker, så de själva får se på stället. Det är mycket effektivare.”*

Autoliv följer inte GRI och gör ingen hållbarhetsredovisning eftersom de inte tycker att det lönar sig. De har gjort en enkel ”cost benefit” analys av allt som måste göras i bolaget och insatsen för att göra en hållbarhetsredovisning motsvarar inte det som de räknar med att kunna få ut av arbetet. *”Vi kan inte hålla på att göra saker som bara är önskvärda eller bra, vi måste koncentrera oss på det som är nödvändigt. Allt annat får vi lägga åt sidan och om vi avviker från den filosofin kommer det att spåra ur.”* Mats Ödman säger att arbetet med hållbarutveckling genomsyrar hela företaget. *”Hållbarheten är A och O för*

¹²⁹ Autoliv AB Årsredovisning 2006 s. 2.

verksamheten. *Vår affärsidé är CSR så mycket som det kan vara, för den är att rädda liv.*” Men han medger att de inte lägger mycket vikt vid att redovisa arbetet, de bevakar och tittar dock lite på hur andra företag redovisar sitt arbete.

Mats Ödman anser att det skulle vara ett allt för stort projekt att börja följa GRI. *”De ska ju bryta ner allt på så många olika parametrar, det går inte att bara göra det på en fabrik för att bli godkänd.”* Han tycker att det skulle räcka med att Autoliv gjorde en hållbarhetsredovisning för en av sina fabriker. Varje fabrik är mer eller mindre lik den andra, anser han. *”Vi har inte några annorlunda utsläpp i Kina än vi har i Vårgårda.”*

5.2.4 Intressenterna för företagets hållbarhetsarbete

De anställda kommer i först hand för Autoliv. *”Folk vill inte jobba för ett företag som smutsare ner eller som behandlar sina anställda illa. Det är inte bra för rekrytering eller för moralen i företaget. Underleverantörerna vill inte heller arbeta med ett sådant företag.”* Kunderna är också väldigt viktiga men efter dem *”kommer faktiskt ingenting på ett bra tag”*. Sedan kommer media och aktieägarna.

Enligt Mats Ödman får Autoliv ofta frågor kring dessa områden av olika investerare. De flesta som vill göra investering i Autoliv gör en riskbedömning innan. När investerarna utreder vad det finns för risker i företaget brukar de fråga om deras arbete med hållbar utveckling.

Autoliv har upplevt att det finns ett externt tryck inom det här området från bl.a. etiska fonder. *”Det finns etiska fonder som har trycket på att vi ska sätta igång med det ena och det andra.”* Det vanligaste de vill är att Autoliv ska granska sina underleverantörer. Men enligt Mats Ödman skulle det vara omöjligt eftersom de har nästan 2.500 underleverantörer över hela världen. *”Då skulle vi få anställa 100 man som inte skulle få göra nått annan än att åka runt i världen och revidera dem”*

5.3 Axis AB

Intervjuform:	Telefonintervju
Namn:	Margareta Lantz
Befattning:	Investor Relations, Corporate Communications Manager
Datum:	1 november 2007

5.3.1 Kort beskrivning av Axis

Axis är ett IT-företag som erbjuder nätverksvideolösningar och Axis produkter är inriktade på säkerhetsövervakning och fjärrövervakning. Axis är ett Sverigebaserat företag som har kontor i 18 länder och partnersamarbete i 70 länder. Axis är noterade på Stockholmsbörsens Large Cap lista.¹³⁰

5.3.2 Företagets hållbarhetsarbete

Axis jobbar med sina miljöfrågor utifrån ROHS¹³¹ som är ett EU-direktiv. Det innebär ett förbud mot vissa tungmetaller i tillverkningen. Det har även börjat tillämpas på den kinesiska marknaden säger Margareta Lantz. Företaget har en ständig kontakt med sina underleverantörer i dessa frågor då det är dessa som står för själva tillverkningen. Axis sociala engagemang regleras i deras styrdokument "code of conduct" som bygger på FN:s allmänna riktlinjer om mänskliga rättigheter.

5.3.3 Redovisningen av hållbarhetsarbetet

Hållbarhetsarbetet redovisas i årsredovisningen. Det görs inte i några siffror utan mer allmänt i text om vad som gjorts under året. *"Vi har inte stött på några affärer som inte har blivit av för att vi inte har en hållbarhetsredovisning."* Frågorna kring detta ämne är något som företaget utreder just nu och det finns inget riktigt svar på varför det inte redovisas i siffror. Margareta Lantz hävdar att företaget antagligen uppfyller delar av de krav som ställs av GRI men att Axis inte kan skriva under på helheten. Det är en fråga om resurser och hur de skall utnyttjas. *"Vi är ett företag som växer mycket och har kanske inte lagt fokus på det här utan att sälja våra produkter."* Det är en fråga om "return of investment". Är företaget berett att lägga ner resurser på det här, frågar sig Margareta Lantz. Alternativet är att det kan dyka upp en underleverantör som inte uppfyller kraven, och då kan det kosta företaget mycket mer.

5.3.4 Intressenterna för företagets hållbarhetsarbete

Margareta Lantz säger att det blivit en allmän "hype" kring CSR i stort. Det har blivit en mer central del i årsredovisningen. Många investerare och fonder vill göra genomlysningar av företaget för att se hur Axis jobbar med de här frågorna. Detta görs främst för att undersöka om företaget kan rekommenderas för etiska fonder. Margareta Lantz framhåller att det är kunder och investerare som är de främsta intressenterna för företaget. Ingen investerare vill ta ansvar för en verksamhet som inte på något sätt kan garantera att de har kontroll på dessa frågor. På samma nivå finns även kunderna som Axis inte kan bedriva sin verksamhet utan. Om de skulle välja bort Axis för att vi inte har en hållbarhetsredovisning vore det illa. *"Nu tror jag inte att det skulle hända, för vi gör det här på en bra nivå."* Efter investerare och kunder kommer media. Det är viktigt att de får en korrekt bild av företaget.

¹³⁰ [Http://www.axis.com/corporate/about/index.htm](http://www.axis.com/corporate/about/index.htm).

¹³¹ Restriction of the use of certain hazardous substance in electric and electronic equipment.

5.4 Betsson AB

Intervjuform:	Platsintervju
Namn:	Pontus Lindwall
Befattning:	VD
Datum:	12 november 2007

5.4.1 Kort beskrivning av Betsson

Betsson AB är ett svenskt spelföretag som är specialiserade på internetspel. Betsson är noterat på Stockholmsbörsens Mid Cap lista. Betsson AB har ett antal dotterbolag och koncernen benämns "Betssongruppen" där 150 anställda ingår.¹³²

5.4.2 Företagets hållbarhetsarbete

Enligt Pontus Lindwall har Betsson inget miljöarbete eftersom de inte bedriver en direkt miljöpåverkande verksamhet. Betsson är ett spelbolag. Spel kan leda till problem för många t.ex. genom spelberoende, därför jobbar företaget mycket med sociala frågor. *"Vi har en uttalad målsättning att var ledande inom ansvarsfullt spelande, "responsible gaming"."*

Inom spelbranschen finns det ingen vedertagen världsstandard för hur företagen ska agera för att vara ett ansvarsfullt spelföretag. Det finns många olika organisationer som ger ut riktlinjer och certifierar företag. Betsson har förbundit sig att följa vissa internationella riktlinjer och blivit certifierade av G4 som betyder Global Gambling Guidance Group. Enligt Pontus är det ganska nytänkande att arbeta med sociala frågor för den här typen av företag. *"Det kan vara svårt att förstå för en del inom vår industri att man tar ett sånt steg och internt kan jag få frågor om det här, t.ex. varför ska vi jobba med det?"* Han anser att det kanske inte är lönsamt för dem på kort sikt men på lång sikt tror han att det är oerhört viktigt. Nyligen har de rekryterat en person som har som enda uppgift att bygga upp den delen av organisationen. *"Vi tror att spel handlar mycket om förtroende och om vi ska kunna matcha svenska spel som har varit på marknaden hur länge som helst måste vi uppfattas som ett schyst bolag i alla avseenden."*

5.4.3 Redovisningen av hållbarhetsarbetet

Betsson gör ingen hållbarhetsredovisning. De nämner sitt sociala arbete kort i årsredovisningen, beskrivet i ord. Anledningen till att de inte redovisar sitt arbete är enligt deras VD att de inte upplever något krav på det och att det är svårt att vet hur de ska kvantifiera det. *"Man kan tänka sig att det kanske skulle gå att kvantifiera avdelningens storlek eller hur många timmar vi lagt ner på utbildning, men vi har inte bestämt något ännu."* Pontus Lindwall känner inte till GRI och han säger att det är svårt att följa en standard som man inte vet existerar. *"Vi har ju svårt att bara komma på att vi ska göra GRI, för vi känner inte ens till det. I ett sådant här skede borde det finnas intresseorganisationer som missionerar för den här typen av redovisning."*

¹³² <https://www.betsson.com/sv/about/company-information/index.asp>.

Betsson upplever inget större externt tryck på företaget att publicera en hållbarhetsredovisning. *”Det är inte så att vi känner att vi bågner under det, snarare uppfattar vi en allmän efterfrågan och en ökad medvetenhet. Folk börjar titta efter det och frågar vad vi kan göra inom de områdena.”* Betsson får en hel del frågor om sitt miljöarbete från journalister, studenter och forskare. *”Miljö har ju varit ett ganska populärt område sista året så det är ju klart att man får mycket frågor kring det.”*

Avslutningsvis i intervjun säger Pontus att all redovisning som inte är numerisk lämnar utrymme för skönmåsig tolkning på många sätt. Han tror att en tydlig standard skulle göra att kraven på den typen av redovisning skulle öka.

5.4.4 Intressenterna för företagets hållbarhetsarbete

Kunderna och de anställda är alltid viktigast för Betsson och Pontus upplever att leverantörer inte tänker i sådana banor eftersom företaget inte har någon miljöfarlig verksamhet. Staten och politiska grupper ogillar spelbranschen oavsett vad företagen gör. *”Staten och politiska grupper tror vi inte så mycket på. För det mesta brukar de inte gilla vår typ av bolag i alla fall. Det spelar ingen roll vad vi gör, de tycker alltid illa om oss.”* Investerarare tror han på sikt kommer att tycka att det här är intressant, men i dagsläget gör de inte det. Det är en för liten fråga för den här typen av bolag än så länge.

5.5 Brinova Fastigheter AB

Intervjuform: Telefonintervju
Namn: Jonas Hallström
Befattning: Investor Relations, Marknadskoordinator
Datum: 1 november 2007

5.5.1 Kort beskrivning av Brinova Fastigheter

Brinova är ett fastighetsbolag vars verksamhet består av att äga, utveckla och förvalta fastigheter. Brinova är noterade på Stockholmsbörsens Mid Cap lista. Brinova Fastigheter AB är moderbolaget i Brinovakoncernen som bildades 2002.¹³³

5.5.2 Företagets hållbarhetsarbete

Jonas Hallström säger att Brinova jobbar efter ISO 14001 och att företaget är certifierat enligt metoden. ISO 14001 grundar sig i de 55 "skall kraven" som fungerar som vägledning för hur ett företag ska leda sitt miljöarbete och förbättra det. *"Miljön är alltid viktig och att försöka hitta sätt för att minska utsläpp osv."* Arbetet som företaget bedriver i sociala frågor är utformat med en informationspolicy och en informationsplan som används internt. Det är inte certifierat av någon oberoende källa. Brinova har inge utarbetad "code of conduct" som de arbetar efter. Jonas Hallström hävdar att sociala frågor är något som företaget funderar mer och mer på. Det kan innebära allt från engagemang i Rädda barnen till att sponsra en universitetsutbildning.

5.5.3 Redovisningen av hållbarhetsarbetet

Brinova har ingen särskild redovisning för sitt hållbarhetsarbete. I årsberättelsen finns det en del där företaget i ord berättar om sitt miljöarbete. Skälet till att företaget inte redovisar sitt hållbarhetsarbete enligt någon metod är enligt Jonas Hallström att frågan inte kommit upp innan. Men sedan säger han att det har räknats en del på det men det är inget som redovisas i siffror ännu. *"Det har varit allt från att det inte har behövts till att det är modernt till att vi har varit för slappa."* Jonas Hallström hävdar vidare att kostnaden inte är ett skäl utan att företaget skulle ta den kostnaden i så fall.

5.5.4 Intressenterna för företagets hållbarhetsarbete

Företaget har inte upplevt ett ökat tryck från intressenterna angående att göra en hållbarhetsredovisning, inte mer än det allmänna trycket från samhället. *"Ju mer trendkänsligt det blir ju viktigare blir det att göra det."* Jonas Hallström hävdar att det är så med all information, det blir inte tydligare för att informationsmängden ökar, snarare tvärtom. Om fler företag skulle använda sig av GRI skulle också Brinova göra det. Det korrekta svaret är att Brinova inte hunnit dit hän ännu säger Jonas Hallström. De viktigaste intressenterna för Brinova i dessa frågor är aktieägare, investerare och kunder. Eftersom det är ett vinstdrivande företag måst vi se till dem först, utan dem har vi ingen verksamhet.

¹³³ Brinova Fastigheter AB Delårsrapport januari-september 2007 s. 3.

5.6 Getinge AB

Intervjuform: Telefonintervju
Namn: Rebecca Andersson
Befattning: Group Controller, koncernekonom
Datum: 16 november 2007

5.6.1 Kort beskrivning av Getinge

Getinge AB är ett svenskt bolag som är noterat på Stockholmbörsens Large Cap lista. I bolagets verksamhet ingår huvudsakligen tillverkning och försäljning av medicinsk utrustning. Getinge AB är koncernmoder i det som benämns ”Getinge Group” där det totala antalet anställda uppgår till ungefär 10.500.¹³⁴

5.6.2 Företagets hållbarhetsarbete

Enligt Rebecca Andersson har Getinge AB decentraliserat ut mycket av ansvaret för miljö-, etiska- och sociala frågor på deras dotterbolag. Centralt är det bara två frågor som styrs, vatten och energiförbrukning.

Bolagen rapporterar kvartalsvis till huvudkontoret där HR-chefen ansvarar för att sammanställa rapporteringen. På de bolag det finns miljöansvariga redovisar dessa till olika instanser beroende på lagstiftningen i respektive land. I Sverige finns t.ex. viss tillståndspliktig verksamhet där lagstiftning ska följas. Getinge AB har vidare en ”code of conduct” som innefattar frågor gällande personal, miljö, arbetsskador och arbetsmiljö.

5.6.3 Redovisningen av hållbarhetsarbetet

Rebecca Andersson är övergripande ansvarig för koncernredovisningen medans HR-chefen ansvarar för den icke finansiella rapporteringen som ingår i årsredovisningen. Det är inte bolagens arbete som refereras i årsredovisningen utan mer generella riktlinjer och Getinges övergripande policy. Enligt Rebecca Andersson gör de ingen hållbarhetsredovisning men hon upplever ändå att det är viktigt att redovisa det arbete som görs.

Enligt Rebecca Andersson finns det ett externt tryck på att redovisa ickefinansiella fakta. Hon nämner Getinge AB:s deltagande i en stor internationell undersökning, som ungefär 300 investerare låg bakom angående utsläpp i produktionen, som exempel. Hon upplever att det externa trycket främst kommer från analytiker och investerare. Men enligt Rebecca Andersson ligger det också i det egna intresset att dessa frågor kommer upp på agendan, trycket kommer båda inifrån och utifrån.

¹³⁴ <http://www.getinge.com/sectionPage.aspx?m1=115028465220§ionID=115028465220&languageID=1&titleCountryID=204>.

Getinge ”benchmarkar” sig på det här området genom att titta på vad andra företag gör för arbete. Enligt Rebecca Andersson följer de ingen standard för redovisningen men hon nämner att hon hört talas om GRI:s riktlinjer. Att Getinge AB inte redovisar enligt GRI:s riktlinjer anser hon vara både en resurs- och prioritetsfråga. ”*Vi har inte haft resurserna att mäta med detta för tillfället, det är i och för sig en prioritetsfråga också. Men det är en fråga för framtiden, vi tittar på våra strategier, hur vi ska ha det i framtiden och vilken väg ska vi gå.*”

5.6.4 Intressenterna för företagets hållbarhetsarbete

Som betydelsefulla intressenter ur den icke finansiella redovisningens synpunkt nämner Rebecca Andersson främst företagets kunder. De är viktigast utöver de lagar som ska följas. Hon har svårt att rangordna intressenterna men menar att investerare, det omgivande samhället och de anställda spelar en viktig roll, men även konkurrenter och massmedia.

5.7 Industrivärden AB

Intervjuform: Telefonintervju
Namn: Sverker Sivall
Befattning: Investor Relations and IT
Datum: 9 november 2007

5.7.1 Kort beskrivning av Industrivärden

Industrivärden är ett investmentbolag som är noterat på Stockholmsbörsens Large Cap lista. Industrivärden investerar enbart i stora och medelstora nordiska börsbolag och har som investeringskrav att de ska få ett betydande inflytande i bolaget. Deras mål är att skapa aktieägarvärde genom investeringsverksamhet, antalet aktieägare uppgår till ungefär 39.000.¹³⁵

5.7.2 Allmänt om hållbarhetsarbete

Sverker Sivall anser att det är mycket vanligt förekommande att investerare har krav på aspekter som inte bara har med avkastning att göra. Detta gäller både svenska och utländska investerare.

Enligt Sverker Sivall är det skillnad på privata och institutionella investerare. Industrivärdens kunskap om de privata investerarnas krav är inte lika stor som deras kunskap om de institutionella investerarnas. De institutionella kommunicerar sina krav på sina investeringar till finansmarknaden på ett tydligt sätt. Han berättar att kraven från de institutionella investerarna kan vara allt från väldigt övergripande skrivningar om att följa internationella konventioner till väldigt detaljerade skrivningar där det ställs krav på utsläpp på partikelnivå.

Sverker Sivall menar att det finns en allmän insikt idag att arbeta långsiktigt och hållbart. Dessa frågor har blivit en naturlig del av alla processer i företagen.

5.7.3 Industrivärdens syn på hållbarhetsarbete

Industrivärden ställer i sin tur inga detaljerade krav vad det gäller icke finansiella delar, enligt Sverker Sivall ska de heller inte göra det. Industrivärden är en stor ägare bland flera andra och de försöker driva sina frågor på en övergripande nivå. Deras organ för att påverka är styrelsen och där detaljregleras inte dessa frågor, det är snarare en fråga för ledningen i företaget.

Industrivärden kommunicerar sin syn på dessa frågor i årsredovisningen. Det är grundläggande åsikter angående att aktieägarvärdet ska förenas med socialt ansvarstagande och Industrivärdens önskan att vara en god samhällsmedborgare. Sverker Sivall menar att det bara är i harmoni med samhället i stort som det går att skapa ett långsiktigt värde. De konkreta punkter Industrivärden tittar på är att deras innehavsbolag alltid följer nationell lagstiftning och upprätthåller de mänskliga rättigheterna.

¹³⁵ AB Industrivärden Årsredovisning 2006 s. 4.

Sverker Sivall känner till de riktlinjer som GRI ställer upp men Industrivärden följer inte dessa. Enligt honom är det en typiskt operativ fråga som de inte har kompetensen att kräva av sina innehavsbolag att följa, det är upp till respektive företag att besluta utifrån sin verksamhet.

Industrivärden gör väldigt djupgående analyser av sina innehavsbolag men detaljstuderar inte de ickefinansiella dokumenten. De ser på vilka standards som är relevanta att följa för respektive bolag och att det följs upp.

Sverker Sivall vet inte om något av deras innehavsbolag följer GRI:s riktlinjer. Han ser dock i undersökningar att de bolag som Industrivärden är ägare i ligger väldigt bra till vad gäller CSR-frågor. Han lyfter fram det som en strategisk fråga för dem att deras bolag tittar på dessa frågor.

5.8 Lundin Mining AB

Intervjuform:	Platsintervju
Namn:	Manfred Lindvall
Befattning:	Direktör för hälsa, miljö och säkerhet
Datum:	7 november 2007

5.8.1 Kort beskrivning av Lundin Mining

Lundin Mining är producent av basmetaller och är aktivt inom mineralprospektering. Företaget äger fem gruvor varav två, Zinkgruvan och Storlien, ligger i Sverige. Lundin Mining Corporation är den utländska koncernmodern och har sitt huvudkontor i Vancouver, Kanada och den verkställande ledningen i Stockholm. Lundin Minings aktier är noterade på Stockholmbörsens Large Cap lista.¹³⁶ Bolaget har cirka 2.000 medarbetare.¹³⁷

5.8.2 Företagets hållbarhetsarbete

Manfred Lindvall säger att Lundin Corporation vill vara världsledande på det här området av tre olika anledningar. För det första är han övertygad om att det är det rätta för företaget och dess medarbetares skull, att vara duktiga på det här. För det andra är det ett konkurrensmedel att vara trovärdiga när det gäller investerare, personal, tillstånd och relationer till myndigheterna. För det tredje tror han att de är en bra affär att vara långt framme när det gäller miljö, hälsa, säkerhet och övriga kvalitetsfrågor. *"En verksamhet som fungerar bra och har låga utsläpp, den har låg energiförbrukning, säkra rutiner, få olycksfall, friska medarbete och är där igenom också en lönsam verksamhet."*

5.8.3 Redovisningen av hållbarhetsarbetet

Hållbarhetsarbetet redovisas i en separat hållbarhetsredovisning, Sustainability Report. Det är första året som Lundin Mining gör en hållbarhetsredovisning. Företaget har endast funnits i två och ett halvt år. Redovisningen görs av egen personal och det är ett egenutvecklat system för vad som ska redovisas. Manfred Lindvall känner till GRI och Lundin Mining har använt sig av GRI:s riktlinjer som referens när de utvecklade sitt eget system. *"GRI är väl top of the line, så det är där vi har börjat."*

De valde att inte använda GRI fullt ut därför att de ansåg att det var för krävande. *"Vi insåg att det inte finns några möjligheter för oss som ett tämligen nystartat företag att kunna uppfylla alla de krav som GRI ställer och vi tyckte inte heller att det var motiverat att gå så långt i det här fallet."* Lundin Minings Sustainability Report är inte granskad av en oberoende part. *"Den är granskad av oss internt och de specialister som finns i företaget."* Manfred Lindvall säger att rapporten kanske inte uppfyller alla krav från GRI, men han tycker i alla fall att den är väldigt tung i sammanhanget. *"Vi har liksom inte köpt in en konsult som har snickerat ihop något, utan det här kommer uppriktigt från oss."*

¹³⁶ <http://www.lundinmining.com/se/Home.asp>.

¹³⁷ <http://www.lundinmining.com/se/Company.asp>.

5.8.4 Intressenterna för företagets hållbarhetsarbete

Manfred Lindvall säger att företaget inte upplever något externt tryck på att göra en hållbarhetsredovisning. Men han säger samtidigt att de får mycket frågor om hållbarhetsarbetet från olika värderare och att det är en av anledningarna till att de valde att utfärda en särskild rapport. *”Vi trodde att de skulle förenkla både för oss och för dem om vi satte ihop en FAQ¹³⁸ och det blev vår sustainability report”*. Det är även ett sätt för företaget att profilera sig och marknadsföra sig på.

Lundin har valt att översätta rapporten till tre olika språk för att kunna nå fler intressenter. Eftersom ett av Lundins största projekt finns i Ryssland har rapporten översatts till ryska för att kunna kommunicera mot de ryska intressenterna. *”Vi tar inte en ofullständig lagstiftning som intäkt för att hantera frågorna på ett annat sätt. Vi vill vi inte göra det, och om vi försökte ta några genvägar skulle det omedelbart slå tillbaka på oss”*.

Arbete med hållbarhetsredovisningen syftar till en allmän kvalitetshöjning, det är en del av förbättringsarbetet och rapporten är egentligen dokumentationen på det. *”Det är lika mycket ett förbättringsinstrument som ett kommunikationsinstrument.”*

För Lundin är de anställda den klart viktigaste målgruppen för sitt hållbarhetsarbete, men de känner även en stark förpliktelse gentemot sina ägare. *”Utan dem hade vi varken kunnat skriva någon sustainability report eller göra någonting annat.”* Därefter upplever han att det är samhället i sig som är nästa intressent och därefter leverantörerna.

¹³⁸ ”Frequently asked questions” - En samling av ofta ställda frågor och deras svar.

5.9 Nobel Biocare AB

Intervjuform: Telefonintervju
Namn: Gunilla Ekholtz
Befattning: Investor Relation Officer
Datum: 1 november 2007

5.9.1 Kort beskrivning av Nobel Biocare

Nobel Biocare är ett medicinskt företag som är producent och leverantör av estetiska dentala lösningar. Bolagets produktion sker vid två anläggningar i Karlskoga och Stockholm. Nobel Biocare AB har ungefär 1.000 anställda, inklusive dotterbolag i 21 länder. Nobel Biocare Holding AG, med säte i Schweiz, är moderbolag i koncernen som Nobel Biocare AB ingår i och moderbolaget är noterat på Stockholmsbörsens Large Cap lista.¹³⁹

5.9.2 Företagets hållbarhetsarbete

Enligt Gunilla Ekholtz har Nobel Biocare hög prioritet på arbetet med miljö-, etiska och sociala frågor. Visionen är att vara världsledande vad gäller kvalitet och miljö. Vidare har Nobel Biocare inte varit verksamma på marknader där personal utnyttjats som exempelvis i Kina.

I CSR-arbetet lyfter Gunilla Ekholtz främst fram delaktighet i humanitära projekt. De stödjer SOS barnbyar, de är samarbetspartner till ett projekt i Brasilien som hjälper människor som lider av tandlöshet och är delaktiga i ett liknande projekt i Indien som riktar sig till sjuka barn. Nobel Biocare AB har sitt säte i Göteborg och enligt Gunilla Ekholtz stödjer de det lokala samhället genom att stödja stadens munvårdscenter och arbetet som syftar till att göra Göteborg till en bra stad för studenter, invånare och besökare.

Bolagets tidigare vd var drivande i dessa frågor och var tydlig i sin satsning på humanitära projekt. En ny vd har tillträtt men eftersom dessa frågor inte haft högsta prioritet är hans planer ännu oklara. Det finns dock en marknadschef som sitter i ledningsgruppen som ansvarar och driver dessa projekt tillsammans med Gunilla Ekholtz.

5.9.3 Redovisningen av hållbarhetsarbetet

Enligt Gunilla Ekholtz redovisas CSR-arbetet i den dagliga kontakten med företagets intressentgrupper. Detta för att sprida vikten av dessa frågor, och inte bara de finansiella siffrorna när bilden av företaget målas upp. Utöver det redovisas kvalitets- och miljöfrågorna främst i text i årsredovisningen och på deras hemsida.

Gunilla Ekholtz har sedan flera år tillbaka upplevt ett externt tryck på att redovisa dessa frågor och företaget svarar årligen på tre till fem större enkätundersökningar. Något ökat intresse har hon inte märkt av utan snarare en omriktning i fokus från miljöfrågor till CSR.

¹³⁹ Nobel Biocare AB Årsredovisning 2006 s. 2.

Nobel Biocare ”benchmarkar” sig inom detta område genom att titta på resultaten i de undersökningar som görs. Enligt Gunilla Ekholtz följer de ingen standard för redovisningen av icke finansiell fakta med det betyder inte att de inte arbetar med dessa frågor. Nobel Biocare redovisar inte enligt GRI:s riktlinjer men det är enligt Gunilla Ekholtz något de ofta talar om, utan att ha det som uppsatt mål. Enligt henne är en anledning till att de inte följer GRI:s riktlinjer brist på personalresurser.

5.9.4 Intressenterna för företagets hållbarhetsarbete

Om Nobel Biocare skulle redovisa enligt GRI:s riktlinjer är det enligt Gunilla Ekholtz främst för deras patienter, kunder och anställdas skull. I viss mån även för samhället i övrigt. Gunilla Ekholtz upplever att de konsulter som genomför undersökningar på det här området, och sedan säljer dem till finansmarknaden, som drivande i utvecklingen. Hon lyfter fram att det finns många fonder som bara investerar i företag med viss profil, men framhåller att detta inte oroar Nobel Biocare eftersom de inte har några problem med att hitta investerare.

Gunilla Ekholtz har en förhoppning att Sverige i allmänhet ska bli bättre på att redovisa det arbete som faktiskt görs och att de stora företagen ska gå i bräschen för denna utveckling.

5.10 Swedish Match AB

Intervjuform:	Platsintervju
Namn:	Nina Hanses
Befattning:	Vice President Management Resources
Datum:	25 november 2007

5.10.1 Kort beskrivning av Swedish Match

Swedish Match huvudsakliga verksamhet är att producera och sälja olika typer av tobaksvaror världen över. Företaget har produktionsanläggningar i elva länder och har ungefär 12.000 anställda inom koncernen.¹⁴⁰ Swedish Match är noterat på Stockholmsbörsens Large Cap lista.

5.10.2 Företagets hållbarhetsarbete

Swedish Match bygger sitt miljöarbete på bestämmelserna i ISO 14001¹⁴¹ och ISO 9000¹⁴². För de enheter som inte är certifierade enligt någon ISO-standard har företaget ett internt miljöledningssystem som bygger på ISO 14001:s principer. Arbetet är i huvudsak decentraliserat i företaget. För att samordna detta globalt finns ett "environment council". Swedish Match sociala arbete är uppbyggt kring ett styrdokument, "code of conduct". Styrdokumentet regleras av olika lagar och föreskrifter bland annat FN:s allmänna rättigheter. För att se till att uppförandekoden efterlevs i företaget granskas det av en extern oberoende part, ett företag inom risk management. Nina Hanses nämner att arbetet med dessa frågor alltid kan förbättras.

5.10.3 Redovisningen av hållbarhetsarbetet

Redovisningen av företagets hållbarhetsarbete sker i årsredovisningen. Det presenteras i textform på ungefär fyra sidor. Det arbete som redovisas görs av egen personal i samarbete med en extern konsult. Nina Hanses nämner dock att Swedish Match publicerar resultatet från Carbon Disclosure Project på deras hemsida. Anledningen till att Swedish Match inte följer GRI är att man upplever att GRI är för komplext och stort. Nina Hanses uppger att Swedish Match följer delar av GRI. Vissa parametrar passar inte företagets struktur de tycker att det är bättre att plocka delar från GRI:s riktlinjer. Swedish Match anser att det nuvarande arbetet i dessa frågor täcker efterfrågan som kommer från företagets intressenter.

5.10.4 Intressenterna för företagets hållbarhetsarbete

Nina Hanses uppger att det externa trycket kommer i vågor, ofta startad av media. "Just nu har det varit en trend i miljöfrågor." Det är mycket studenter och NGO:s som hör av sig. Även om debatten fortfarande är aktiv i media, upplever Nina Hanses att frågan har tystnat något sedan i våras. Något direkt ökat tryck upplevs inte. Det finns inget direkt externt krav. Investerare frågar inte så mycket efter det men det förekommer att vissa externa investerare och rådgivare. Kunder ställer inga frågor om en eventuell hållbarhetsredovisning. De viktigaste intressenterna för företaget är investerare och anställda. Efter dessa kommer kunder och sedan det omgivande samhället och massmedia.

¹⁴⁰ Swedish Match Årsredovisning 2006 s. 33.

¹⁴¹ ISO 14001 är en standard för miljörevisioner och miljöledningssystem.

¹⁴² ISO 9000 är en standard och ett ledningssystem för att förbättra samtliga steg i tillverkningen.

5.11 ABB AB

Intervjuform:	Platsintervju
Namn:	Curt Henricson och Anders Nordström
Befattning:	Head of environmental affairs respektive Group Advisor Sustainability Affairs
Datum:	7 november 2007

5.11.1 Kort beskrivning av ABB

ABB AB är moderbolag inom den svenska delen av ABB-koncernen som ytterst ägs av koncernmodern ABB Ltd som är noterat på Stockholmbörsens Large Cap lista.¹⁴³ I Sverige är företaget en stor leverantör av produkter och system för kraftöverföring samt process- och industriautomation och har ungefär 8.700 anställda. Stora verksamhetsorter är Västerås och Ludvika.¹⁴⁴

5.11.2 Företagets hållbarhetsarbete

ABB började sitt systematiska hållbarhetsarbete efter Riokonferensen år 1992. Detta genom att implementera ledningssystem på fabriker och anläggningar med ISO 14001¹⁴⁵ som metod. År 1995 började ABB att göra miljövarudeklarationer och produktlivscykler. I början av 2000-talet kom arbetet med de sociala frågorna igång med en allmän policy och dialog med bolagets olika intressenter. Fokus de senaste åren har legat på arbetsmiljö, mycket beroende på att en ny medarbetare från oljeindustrin med goda kunskaper inom området kom in i organisationen. *”Eftersom oljeindustrin är en farlig industri och de måste ligga långt fram inom dessa frågor för att matcha riskerna i sin industri.”*

Idag är arbetet med klimatförändringar viktigt. På varje plats där ABB har en verksamhet finns en ”sustainability officer” som ser till att arbetet följer ISO 14001. Allt som allt jobbar ungefär 500 personer med miljöarbetet i företaget. Arbetet med dessa frågor jämförs inte i någon större utsträckning eftersom ABB anser sig ligga långt framme jämfört med sina konkurrenter så som Siemens och General Electric.

5.11.3 Redovisningen av hållbarhetsarbetet

Hållbarhetsarbetet redovisas i en extern rapport. Den kommer vid olika tidpunkter på året, ibland i samband med årsredovisningen. I den vanliga årsredovisningen redovisas arbetet i ett uppslag. Formen för hur redovisningen sker har varierat. Anders Nordström säger att de under ett år endast redovisade sitt arbete i en GRI-rapport men den mottogs inte väl vid den interna presentationen. *”Gud den här är så tråkig, den går inte att använda, vem läser den här?”*

¹⁴³ ABB AB Årsredovisning 2006 s. 2.

¹⁴⁴ <http://www.abb.se/cawp/seabb360/482EC92B7276EECCC1256AFD00375C9A.aspx>.

¹⁴⁵ International organisation for standardization. 14001 är en standard för miljörevisioner och miljöledningssystem.

Rapporten görs internt, den sätts samman av en medarbetare som har en bakgrund som journalist. ABB låter sedan företaget "Det Norske Veritas"¹⁴⁶ granska och certifiera rapporten. Detta görs för att rapporten ska få kredabilitet. ABB har rapporterat enligt GRI i tre-fyra år. Arbetet förbättras från år till år och det väljs ständigt ut nya relevanta indikatorer. I stort tycker ABB att GRI fungerar bra med reservation för vissa parametrar som praktiskt blir för tunga att redovisa. En viss kritik riktas också mot att GRI inte haft någon form av "help-desk" som företag kan vända sig till om olika oklarheter i om hur rapporteringen ska ske.

5.11.4 Intressenterna för företagets hållbarhetsarbete

Anders Nordström säger att ABB arbetat med hållbarhetsredovisningar så länge att de inte är beroende av något externt tryck. Det är ett arbete som ABB gör ändå. Företaget är ofta föremål för granskning av investerare, NGO:s och media. Allt eftersom utvecklingen går framåt närmar sig frågorna om hållbarhetsarbete den vanliga verksamheten och blir än mer relevant. Klimatfrågan är något som ABB anser vara oerhört viktigt just nu. *"Det kommer vara viktigt för våra kunder och är alltså viktigt för oss."* Anders Nordström anser det vara svårt att rangordna intressenterna kring företaget. Det är alltid en fråga om "trade-off". Vid olika projekt är olika intressenter mer relevanta än andra. Det beror helt på situationen. Curt Henricson säger att alla intressenter har sin agenda och det är viktigt att vara lyhörd för vad de säger. NGO:s är en viktig grupp som ABB lyssnar på. Det finns dock en känsla av att vissa intressenter inte har förankring i företagets verklighet. Ett antal av intressenterna kan inte placeras i den intressentmodell som vi visade. Curt Henricson nämner här FN och World Business Council. *"Vilken som helst av intressenterna kan ställa till ett litet behövt för ABB om de vill."*

¹⁴⁶ Den Norske Veritas är ett företag som erbjuder certifiering av t.ex socialt ansvar och hållbar utveckling.

5.12 Sandvik AB

Intervjuform:	Telefonintervju
Namn:	Johnny Ulander
Befattning:	Controller, Non-Financial Assurance
Datum:	21 november 2007

5.12.1 Kort beskrivning av Sandvik

Sandvik AB är moderbolag i Sandviks verkstadskoncern,¹⁴⁷ vars verksamhet baseras på kunnande inom materialteknik. De tillverkar bl.a. maskiner, verktyg och rostfria material. Koncernen har 42.000 anställda och finns representerade i 130 länder. Sandviks är notera på Stockholmbörsens Large Cap lista.¹⁴⁸

5.12.2 Företagets hållbarhetsarbete

Sandviks miljö- och sociala arbete sker på decentraliserad nivå. Ansvaret ligger på cheferna i respektive dotterbolag. Varje affärsområde inom Sandvik har en egen stab som sköter dessa frågor.

5.12.3 Redovisningen av hållbarhetsarbetet

Hållbarhetsredovisningen ingår i den vanliga årsredovisningen och görs på koncern-nivå. *"Ansvaret för årsredovisningen ligger ytterst på koncernstab finans, och därmed även ansvaret för hållbarhetsredovisningen."* De som skriver själva rapporten är koncernstaben för intern kontroll. Sandvik gör detta själva utan hjälp av konsulter eller reklambolag. Detta görs fyra gånger om året varav tre redovisas internt och en redovisas externt i en hållbarhetsrapport. 2006 års redovisning var inte certifierad av en tredje part, något som 2007 års redovisning kommer att vara. Sandvik har valt att använda sig av GRI för att de tycker att "triple bottom line" är relevant. Johnny Ulander uttrycker även att det är viktigt att företag mäter sitt ekonomiska ansvar liksom miljö och socialt ansvar. Sandvik följer GRI G3 guidelines och tycker att det utgör en vettig mall för att rapportera arbetet med hållbar utveckling.

5.12.4 Intressenterna för företagets hållbarhetsarbete

Sandvik upplever ett ökat externt tryck kring dessa frågor och anser det vara viktigt att kunna leverera siffror på sitt hållbarhetsarbete. På grund av det ökade trycket redovisar Sandvik de bitar som efterfrågas inom CSR. Däremot blir Sandvik inte särskilt ofta tillfrågade i undersökningar om måtten som ingår i hållbarhetsredovisningen. Internt ses hållbarhetsredovisningar som något nödvändigt för att kunna bedöma företag. Eftersom det inte finns några styrande regler kring denna typ av redovisning tror Sandvik att det i framtiden kommer komma tydligare regler om vad företag ska redovisa i sitt arbete med hållbarhet. I vilken form detta kommer utarbetas kan Sandvik ej svara på. Det finns tre intressenter kring företaget som Sandvik har valt att fokusera på och som är viktiga för Sandviks verksamhet. Intressenterna är ägare, kunder och anställda vilka de har regelbundna kontakter med. I övrigt gör Sandvik ingen skillnad på intressenterna.

¹⁴⁷ [Http://www.sandvik.se/](http://www.sandvik.se/).

¹⁴⁸ Sandvik AB Årsredovisning 2006 s. 1.

5.13 Intervju med Lars-Olle Larsson

Intervjuform:	Platsintervju
Namn:	Lars-Olle Larsson
Befattning:	Specialistrevisor hos Öhrlings PricewaterhouseCoopers
Datum:	11 december 2007

5.13.1 Kort beskrivning av Lars-Olle Larsson

Lars-Olle Larsson är en av Sveriges främsta experter på GRI och hållbarhetsredovisning. Han är specialistrevisor på PwC och ansvarar för deras hållbarhetsredovisningsavdelning. Lars-Olle Larsson har också en mängd olika förtroendeuppdrag. Han är bland annat FAR SRS representant i UNEP Finance Initiative Sustainability Policy Group och FAR:s representant i ESRA där flera europeiska revisorsföreningar är representerade för att trycka på och utveckla bästa praxis för hållbarhetsredovisning och bestyrkande av sådan. Han har även i uppdrag att vara expert i Sustainability experts advisory panel, är med i FAR SRS referensgrupp för hållbarutveckling, är Sveriges representant i ICC (International center of commerce) och Advisory council till Amnesty business group.

5.13.2 Sammanfattning av intervjun

Lars-Olle Larsson anser att den första frågan företagen måste ställa sig är om arbetet med att ta fram en hållbarhetsredovisning är affärsrelaterad. Om ledningsgruppen eller styrelsen kommer fram till ett att det inte är så finns det ingen anledning att investera i området överhuvudtaget. Finns det däremot en affärsrelation i detta, om de anser det vara värdepåverkande eller varumärkespåverkande, då handlar det om att minimera varumärkesrisker och att förstå den långsiktiga påverkan på företagets värde.

Det är konstigt att vissa företag kan komma till slutsatsen att dessa frågor inte ska integreras i affärsplaneringen, tycker Lars-Olle Larsson. För de som dock har bestämt sig att integrera detta anser han att det gäller att skaffa sig rätt beslutsunderlag. Om det t.ex. handlar om CO₂-utsläpp är det en strategisk fråga och informationen måste vara korrekt. *”Är jag då i en ledningsgrupp vill jag ju veta att den rapport som ligger på mitt bord som behandlar viktig information som vi styr, leder och följer upp måste vara kvalitetssäkrad. Det är ju främmande för vilken ledningsgrupp som helst att sitta med finansiellt och ekonomiskt beslutsunderlag som inte är kvalitetssäkrad.”*

Lars-Olle Larsson tycker att svenska företag egentligen gör ett bra hållbarhetsarbete. *”Min uppfattning är ju att svenska företags performance säkert är acceptabla och i vissa fall, i en benchmark, väl godkänt. Jag tror att svenska industriföretag investerar i bästa möjliga teknologi och har ett bra miljöarbete. Vi har lagstiftning, men när det kommer till redovisning så tycker jag att svenska företag har legat efter.”*

Många svenska företag går till ”emerging markets” i tredje världen som Kina och Indien för att få ner produktionskostanden och möta nya kunder. Han anser att det är ofattbart att då inte skydda sig mot de varumärkesrisker som detta innebär. *”Varför ska man utsätta sig för risken att Swedwatch¹⁴⁹ går till media med en inträngande analys om arbetsförhållandena i mitt leverantörsled i Kina när jag med enkla medel skulle kunna ta höjd för detta?”*

Ett medel som Lars-Olle Larsson nämner för att komma tillrätta med detta är att anta en ”code of conduct”. Företagen kan då lägga en liten del av budgeten på detta och skriva in uppförandekoden i kontraktet med sina underleverantörer där det anges att de kommer att hållas ansvariga och att det kommer genomföras slumpvisa kontroller. Detta behöver dock inte innebära att företaget följer GRI. *”IKEA kanske är ett av de bästa företagen i världen på att kontrollera sina leverantörer mot sin code of conduct. Vi har gjort mer än 2000 platskontroller åt IKEA. Men deras redovisning är inte en GRI-redovisning. Den är inte i närheten av ett bestyrkande. Nu är inte IKEA noterat så de har en annan agenda, men noterade bolag borde fatta det här.”*

Enligt Lars-Olle Larsson kan det inte vara en resursfråga utan snarare en kunskapsfråga att svenska företag inte följer GRI. Eftersom det finns olika nivåer att följa, A, B och C, behöver det inte vara mer resurskrävande än man själv vill att det ska vara. *”Det är ju självklart att man måste kunna krypa innan man kan gå.”* Han lyfter fram att principen med indikatorerna är att antingen följa dem eller förklara varför man inte redovisar dem. Därför kan ett företag befinna sig på nivå A utan att leverera siffror på ett stort antal indikatorer. Lars-Olle Larsson menar att GRI:s riktlinjer är så pass enkelt och pedagogiskt förklarade att svenska företag borde kunna läsa igenom dem och därefter anpassa dem till sin verksamhet. *”För ett företag som bara har verksamhet i Sverige är frågorna om mänskliga rättigheter helt nonsens och hälften av indikatorerna kan rensas bort. Dessutom är det företagets eget ansvar att bedöma om det följer GRI eller inte.”*

Vilka intressenter hållbarhetsredovisningen främst ska rikta sig till anser Lars-Olle Larsson vara en hemläxa för företagen att göra inför arbetet. Den analysen kan vara lite olika beroende på verksamheten, branschen och storleken på företaget. Lars-Olle Larsson kommenterar resultatet från vår undersökning avseende vilka viktiga intressenter företagen uppfattar med; *”Anställda och kunder är alltid med, lite förvånande är det att ägarna och investerarna kommer på tredje plats. Dem skulle jag fråga först.”*

En av de främsta anledningarna som Lars-Olle Larsson ser till att företag väljer att följa GRI är att det inser att GRI utgör bästa praxis. *”Det är ett bra verktyg för arbetet med dessa frågor. Då får de in det här i processerna i företaget, men det är väldigt olika från fall till fall om det handlar om att få ett fungerande styrsystem eller ”window dressing”. Någons speciella intresse eller förmåga att sälja in det i företaget kan vara avgörande. I vissa fall kan det startas upp av en varumärkeskris, där en NGO drar ner brallorna på företaget. Det finns ingen enkel förklaring på hur företag kliver på det här.”*

¹⁴⁹ ”Swedwatch är en förening som kontrollerar att svenskrelaterade företag tar hänsyn till internationella konventioner, företagets egna etiska riktlinjer, människor och miljö i sin verksamhet i utvecklingsländer.” (www.wikipedia.se)

Han anser vidare att GRI har blivit den ledande internationella standarden för hållbarhetsredovisningar eftersom det saknas fullgoda alternativ. *”Hasse Alfredsson hade en sketch där han sa ungefär så här: Det här är husets bästa fåtölj, det är en dålig fåtölj, men det är den enda fåtöljen vi har. Det är ju så med GRI, man kritiserar den standarden på många grunder men det finns ju ingenting annat.”*

Lars-Olle Larsson tror att utländska företag redovisar enligt GRI i högre utsträckning för att de gör andra prioriteringar. För att svenska företag ska börja göra hållbarhetsredovisningar som följer GRI:s riktlinjer anser Lars-Olle Larsson att företagen måste tycka att de här delarna är affärsrelaterade, något som de tydligen inte gör. Idag anses det mer vara ett renlighetskrav på de största företagen och historiskt sett är det skogsindustrin och kemiindustrin som har börjat redovisa efter att de kritiserats.

Den viktigaste drivkraften som Lars-Olle Larsson pekar ut för företagen ska göra ett bättre arbete på detta område är att vanliga investerare visar ett större intresse för de här frågorna. Vilket är något som de alltmer börjat göra de senaste åren.

6 Analys och slutsats

I detta kapitel sammanställs intervjuvaren. Svaren analyseras sedan utifrån uppsatsens problemformulering och författarna drar slutsatser med hänsyn till den information som kommit fram i undersökningen. Vidare görs en kritisk granskning av arbetet och avslutningsvis ges förslag på fortsatt forskning.

6.1 Inledning

Syftet med den här uppsatsen har varit att ta reda på varför så få svenska företag väljer att göra kvalitetssäkrade hållbarhetsredovisningar som följer GRI:s riktlinjer. I empirikapitlet presenterade vi sammanfattningar av de tolv intervjuerna som vi har genomfört. I tabellerna nedan har vi gjort en kortfattad sammanställning av de intervjuvar som vi anser vara relevanta utifrån vår problemformulering.

Sammanställningen är tänkt att ge läsaren en snabb och övergripande bild. I den efterföljande texten förklaras och analyseras svaren utförligare. För att läsaren till fullo ska kunna tillgodogöra sig analysen rekommenderar vi att intervjuerna läses in sin helhet först.

Vid valet av undersökningspopulationen använde vi oss av ett bekvämlighetsurval. Trots det har vi fått en bred grupp av företag från olika branscher att intervjuas. I och med att GRI:s riktlinjer ska vara tillämpliga på alla typer av branscher är denna bredd en styrka för undersökningen.

Syftet med intervjun med Industrivärden var främst att reda ut vilka krav de i egenkap av investerare ställer på företagen de investerar i, inte att undersöka företagets eget hållbarhetsarbete. Därför är frågorna i tabell 4 inte tillämpliga på Industrivärden.

6.2 Sammanställning av intervjuvaren

Tabell 3. Sammanställning av intervjuvar 1.

Företag	Har företaget miljöintensiv verksamhet? ¹⁵⁰	Hur redovisar företaget hållbarhetsarbetet?	Gör företaget en hållbarhetsredovisning?	Följer företaget GRI:s riktlinjer?
ABB	Ja	I en separat rapport	Ja	Ja
Autoliv	Ja	I årsredovisningen	Nej	Nej
Axis	Ja	I årsredovisningen	Nej	Nej
Betsson	Nej	I årsredovisningen	Nej	Nej
Brinova	Nej	I årsredovisningen	Nej	Nej
Getinge	Ja	I årsredovisningen	Nej	Nej
Industrivärden	Nej	I årsredovisningen	Nej	Nej
Lundin Mining	Ja	I en separat rapport	Ja	Nej
Nobel Biocare	Ja	I årsredovisningen	Nej	Nej
Sandvik	Ja	I en separat rapport	Ja	Ja
Swedish Match	Ja	I årsredovisningen	Nej	Nej

¹⁵⁰ Vår subjektiva bedömning med tanke på underleverantörer och den övriga verksamheten.

Tabell 4. Sammanställning av intervjusvar 2. I de fall där X är angivet har företaget inte blivit tillfrågat eller så har frågan ej varit tillämplig.

Företag	De främsta anledningar till att företaget inte följer GRI:s riktlinjer	Genomgår hållbarhetsredovisningen oberoende granskning?	Företagets främsta intressenter	Upplever företaget externt tryck på att redovisa sitt hållbarhetsarbete?
ABB	X	Ja	Rangordnar inte, bedöms från fall till fall	Nej, men de är ofta föremål för granskning
Autoliv	Inte lönsamt	X	Anställda och kunder	Ja, från olika investerare
Axis	Inte prioriterat att lägga resurser på detta i dagsläget	X	Kunder och investerare	Ja, från olika investerare
Betsson	Känner inte till GRI	X	Kunder och anställda	Nej, men de får ofta frågor från journalister, studenter och forskare
Brinova	Inte ansetts nödvändigt	X	Aktieägare, investerare och kunder	Nej, men de känner ett allmänt tryck från samhället
Getinge	Inte prioriterat att lägga resurser på detta i dagsläget	X	Kunder, investerare, anställda och samhället	Ja, främst från analytiker och investerare
Industrivärden	X	X	X	X
Lundin Mining	GRI är för krävande	Nej	Anställda och ägare	Nej, men de får ofta frågor från olika värderare
Nobel Biocare	Brist på personalresurser	X	Kunder och anställda	Ja, genom olika undersökningar som konsulter genomför
Sandvik	X	Nej, 2007 års redovisning kommer att vara det	Ägare, kunder och anställda	Ja
Swedish Match	GRI är för krävande	X	Investerare och kunder	Nej, men det går i vågor

6.2.1 Sällsynt med hållbarhetsredovisningar

Av de totalt nio undersökta företagen som angav att de inte följer GRI, var det endast ett företag som gjorde en hållbarhetsredovisning över huvud taget. Den främsta anledningen vi ser till att företagen inte följer GRI:s riktlinjer är helt enkelt att de inte gör någon hållbarhetsredovisning. Utöver det var anledningarna till att merparten av våra undersökta företag inte följer GRI:s riktlinjer varierande.

6.2.2 Prioriterings- eller resursfråga?

De flesta företagen som inte använder sig av GRI angav att det är en resursfråga. Detta anser vi i realiteten innebär en prioritetsfråga eftersom vi har intervjuat företag som bör ha tillräckliga resurser för att kunna genomföra detta. Därigenom kan vi konstatera att fem av åtta tillfrågade företag inte prioriterat att följa GRI.

Enligt Lars-Olle Larsson behöver heller inte GRI-arbetet vara mer resurskrävande än företaget självt vill att det ska vara. Han lyfter fram att principen med indikatorerna är att antingen ”följa eller förklara”.

6.2.3 Okunskap och icke lönsamt att redovisa

Av de övriga tre företagen var det ett företag som uppgav att det inte tycker att det är nödvändigt att följa GRI eller göra en hållbarhetsredovisning, ett företag sa att det inte är lönsamt och ett företag kände inte ens till GRI. Samtliga företag, utom ett, sa att de vet vad GRI är. Under intervjuerna har vi dock observerat att företagen de facto inte verkar veta speciellt mycket om GRI. Vi anser att det ljumma intresset för GRI kan botten i en okunskap om vad som krävs för att anses följa GRI.

6.2.4 Reklamtexter istället för fakta

Alla företag som vi intervjuat har angett att de har någon form av arbete med miljö-, etiska- och sociala frågor. Företagen har sedan flera år ett CSR-arbete, ofta innefattande en ”code of conduct”, men de flesta av dem gör ingen hållbarhetsredovisning. De åtta företagen som inte gör någon hållbarhetsredovisning redovisar sitt arbete i årsredovisningen. Vi har granskat deras årsredovisningar från 2006 och i dessa avsätts ungefär två sidor till att beskriva hållbarhetsarbetet. Dessa beskrivningar är mer reklamuppslag än redovisningar av deras arbete.

6.2.5 Legitimitetsskapare hos medvetna och miljöintensiva företag

De tre företagen som gör en hållbarhetsredovisning har valt att redovisa denna i en separat rapport. Dessa företag, som vi anser har de mest miljöintensiva verksamheterna, framstår som medvetna om att de granskas hårdare och känner ett behov att utåt visa sitt engagemang och ansvar för den påverkan de har på sin omgivning. Rapporteringen är ett viktigt verktyg för dessa företag att aktivt förmedla arbetet med sociala- och miljöfrågor och på så sätt vinna legitimitet gentemot deras intressenter. Hållbarhetsredovisningen kan även fungera preventivt och förebygga olika legitimitetsshot och skydda företagen från att bli indragna i kostsamma skandaler.

6.3 Varför ingen kvalitetssäkring av hållbarhetsredovisningen

Den andra delen i vår forskningsansats var varför företagen inte låter kvalitetssäkra sina hållbarhetsredovisningar, dvs. låter en oberoende part granska dessa. Eftersom det under studiens gång visade sig att det endast var ett företag, förutom de två som följer GRI, som ens gjorde en hållbarhetsredovisning innebär detta givetvis också att någon oberoende granskning inte skett. Av de tre företag som gör hållbarhetsredovisningar är det bara ett som låter den bli oberoende granskad.

6.4 Det externa trycket

Företagen som inte gör någon hållbarhetsredovisning upplever att intressenterna för företagets arbete avseende CSR-frågor tillgodoses i och med den information som redovisas i årsredovisningen. De anser sig ha tillräckligt hög legitimitet utan att göra någon särskild hållbarhetsredovisning eller följa GRI. Om någon viktig intressentgrupp skulle anse det vara betydelsefullt är det dock sannolikt att företaget skulle lyssna på detta.

Utifrån legitimitetsteorin måste företaget tillgodose de primära intressenternas, t.ex. investerarnas och kundernas, krav för att kunna bedriva sin verksamhet. De sekundära intressenterna har inte lika stor direkt påverkan på företagen men de kan likväl påverka de primära intressenterna och därmed indirekt inverka på företagen att förändra sitt beteende. En bredare spridd vetskaper om GRI bland allmänheten kan därför tänkas öka trycket på företagen att redovisa enligt GRI och det kan då innebära en konkurrensfördel.

I vår undersökning var det kunderna som flest företag såg som den viktigaste intressenten. Efter det har de anställda ansetts som viktigast och på tredje plats kommer investerare och aktieägare. Således bör kunderna ha den största inverkan på företagets agerande avseende hållbarhetsredovisningar.

Drygt hälften av de tillfrågade företagen upplever ett externt tryck på att redovisa sitt hållbarhetsarbete. Det är dock sällsynt att de intressenter som företagen anser vara viktigast samtidigt är de som står för det externa trycket. Eftersom de som står för det externa trycket inte är de som företagen anser vara viktigast spelar deras påtryckningar mindre roll. Att t.ex. investerare står för det externa trycket har ingen större påverkan på företagets agerande om de anser sig ha tillräckligt med investerare, vilket är fallet för Nobel Biocare och Axis.

Investmentbolaget Industrivärden ställer inga krav på hållbarhetsredovisningar i de företag där de har inflytande. De upplever att CSR-frågor ingår som en naturlig del av alla processer i företagen och att dessa frågor inte nonchaleras. Industrivärdens syn speglar den vanligt förekommande åsikten i vår undersökning att företagets arbete med hållbarhet är tillräckligt. De anser dock i sin tur att det är mycket vanligt förekommande att investerare har krav på aspekter som inte har med avkastning att göra, exempelvis utsläppsnivåer.

Lars-Olle Larsson anser att den viktigaste drivkraften för att företagen ska bli bättre på att göra hållbarhetsredovisningar är att vanliga investerare visar ett större intresse för de här frågorna. Något som de också alltmer börjat göra de senaste åren.

6.4.1 Regeringen kan bidra till en ökad legitimitet för GRI

Den 3 december gick den svenska regeringen ut med följande pressmeddelande: *"De statligt ägda företagen ska bland annat presentera en hållbarhetsredovisning enligt Global Reporting Initiative's (GRI) riktlinjer som tillsammans med övrig finansiell rapportering såsom årsredovisning, kvartalsrapporter och bolagsstyrningsrapport utgör ett samlat underlag för utvärdering och uppföljning"*.¹⁵¹ Detta kan i framtiden tänkas ge en högre legitimitet till GRI och därmed göra hållbarhetsredovisningarna mer trovärdiga som kommunikationsverktyg. Dessutom kommer antalet hållbarhetsredovisningar som görs och genomgår oberoende granskning att öka markant vilket kan leda till ett ökat intresse bland privata företag.

6.5 Slutsatser

En grundläggande anledning till att få svenska företag gör kvalitetssäkrade hållbarhetsredovisningar som följer GRI:s riktlinjer är att de helt enkelt inte gör en hållbarhetsredovisning. Det kan bero på att det saknas kunskap om vad det innebär att göra en hållbarhetsredovisning och vad som krävs för att anses följa GRI:s riktlinjer. En tendens som vi märkte hos företagen vi intervjuade var att de ansåg det vara för krångligt att följa GRI:s riktlinjer. Det är ett frivilligt arbete som ofta upplevs som allt för krävande och omfattande och därför ignoreras. Bättre kunskap om de olika nivåer som finns och "följa eller förklara" principen anser vi därför kunna bidra till att fler företag börjar göra hållbarhetsredovisningar i enlighet med riktlinjerna.

Företag som inte upplever att de har en särskilt miljöintensiv verksamhet eller i övrigt etiskt tveksamma policys känner inget behov av att göra en hållbarhetsredovisning. Till skillnad från företag med välkända varumärken och större miljöpåverkan löper de en mindre risk att få en negativ exponering i massmedia. Upplever företaget inget legitimitetshot från någon av intressenterna behöver de inte kommunicera ut ett budskap som stärker legitimiteten.

Vi har inte bedömt företagens hållbarhetsarbete, men det som redovisas följer överlag ingen standard och kan se väldigt olika ut. En jämförelse blir därför svår att göra och informationen kan inte tolkas som annat än subjektiv. Det kan vara så att svenska företag i allmänhet gör ett gott arbete men att de inte prioriterar att redovisa detta. Flera av företagen anser att en redovisning enligt GRI inte fyller någon funktion. Eftersom företagen inte heller upplever ett externt tryck från sina viktigaste intressenter på att redovisa sitt hållbarhetsarbete prioriteras inte detta arbete. I vår undersökning har det visat sig vara "fel" intressenter som står för det externa tryck som företagen faktiskt upplever, därför påverkas inte företagen i så stor utsträckning. Däremot kan dessa intressenter påverka företagens primära intressenter och därmed tvinga företagen att förändra sitt beteende.

Personalen angavs i hög utsträckning som en av de viktigaste intressenterna bland våra undersökta företag. De anställda ingår i företagets primära intressenter och företagen var benägna att lyfta fram dessa som mycket betydelsefulla ur alla aspekter. Detta tyder på en väl etablerad företagskultur i Sverige där personalen ofta anses vara den främsta resursen. Vi anser att deras betydelse för ett företag att börja göra en hållbarhetsredovisning inte är riktigt så stor som företagen själva har angett. Samtidigt inser vi att företagen alltid är noga med att lyfta fram deras betydelse.

¹⁵¹ <http://www.regeringskansliet.se/sb/d/9737/a/93467>.

6.6 Kritik och granskning av arbetets slutsatser

I våra intervjuer har vi försökt att komma i kontakt med den person på företagen som har bäst kunskap inom området vi undersöker. Vi kan dock inte veta hur väl insatta respondenterna är på området eller hur viktigt detta arbete är i deras vardag. Vi kan alltså inte vara säkra på att de besitter tillräcklig kunskap för att svara på vissa frågor eller att de förstår de viktigaste aspekterna i dem. Deras svar kan också skilja sig från hur företaget de representerar agerar i verkligheten.

Eventuellt kan vi i vissa fall ha varit otydliga med att intressenterna skulle anges med grund i vilken betydelse de har för företagen att göra en kvalitetssäkrad hållbarhetsredovisning. På frågan om vilka intressenter som var viktigast för företagen kan den ordning i vilken vi presenterade intressentgrupperna för företagen ha inverkat på deras svar. När respondenterna tvekade gav vi ibland exempel på intressenter och detta oftast i den ordning som vi hade angett dem i vårt frågeformulär: investerare, anställda och kunder.

Vår urvalsmetod minskar möjligheterna att dra generella slutsatser och därför faller delvis vår positivistiska ambition i undersökningen. Reliabiliteten i uppsatsen minskar eftersom vi har använt en kvalitativ intervjuform som vi analyserat kvantitativt.

6.7 Slutdiskussion

Ska fler svenska företag använda sig av GRI krävs en bredare spridd och större kunskap hos både företagen och intressenterna. För företagen behövs det en tydligare förståelse om vad det innebär att redovisa enligt GRI och i vilken omfattning det ska göras. Likaså behöver intressenterna förstå vad GRI-redovisningen innebär och vilket engagemang det innebär för företagen. Företagen måste göra bedömningen om hållbarhetsarbetet är affärsrelaterat annars finns det en risk att arbetet inte blir integrerat i verksamheten och därmed substanslöst. Ett större krav på oberoende granskning är något som skulle stärka legitimiteten och göra GRI till en i större utsträckning efterlevd standard för hållbarhetsredovisning.

6.8 Fortsatt forskning

Vi har under arbetets gång fått en ökad förståelse för ämnesområdet och därmed fått uppslag till nya forskningsfrågor. De mest intressanta av dessa listas nedan.

- Vilka konsekvenser får regeringens beslut att låta de statliga bolagen göra hållbarhetsredovisningar som följer GRI:s riktlinjer och få dem oberoende granskade?
- Varför väljer inte företag som gör en hållbarhetsredovisning att få den oberoende granskad?
- Har börsnoterade företag som följer GRI:s riktlinjer en bättre värdeutveckling på börsen än motsvarande företag som inte följer GRI?
- Läger investerare en ökad vikt vid huruvida företagen gör hållbarhetsredovisningar? Efterfrågas GRI specifikt?
- Har de företag som följer GRI:s riktlinjer i praktiken ett bättre hållbarhetsarbete än andra företag?

7. Källor

I de fotnoter som refererar till böcker nämns endast författarens namn. När vi refererar till artiklar har vi använt oss av författarens namn samt titeln på artikeln. Internetkällorna är angivna i sin helhet.

7.1 Vetenskapliga artiklar

Carroll, Archie B. , 1999, "Corporate Social Responsibility: Evolution of a Definitional Construct", *Business Society*, 38: 268-295.

Donaldson, Thomas & Preston, Lee E. , 1995, "The stakeholder theory of the corporation: concepts, evidence and implications", *The academy of management review*, 20: 65-91.

Friedman, Andrew L. & Miles, Samantha, 2002, "Developing stakeholder theory", *Journal of management studies*, 39: 1-15.

Garriga, Elisabet & Melé, Domènec, 2004, "Corporate Social Responsibility Theories: Mapping the Territory", *Journal of Business Ethics*, vol. 53 nr. 1-2: 51-71.

Gwendolen, B. White, 2005, "How to Report a Company's Sustainability Activities", *Management Accounting Quarterly*, Vol 7, No.1: 36-43.

Hedeberg, Carl-Johan & von Malmborg, Fredrik, 2003, "The Global Reporting Initiative and corporate sustainability reporting in Swedish companies", *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 10: 153-164.

Lamberton, Geoff, 2005, "Sustainability accounting - a brief history and conceptual framework", *Accounting Forum*, 29: 7-26.

La Viña, Antonio G. M, Hoff, Gretchen & DeRose, Anne Marie, 2003, "The Outcomes of Johannesburg: Assessing the World Summit on Sustainable Development", *SALS Review*, vol. XXIII no. 1: 53-70.

Moneva, José M., Archel, Pablo & Correa, Carmen, 2006, "GRI and the camouflaging of corporate unsustainability", *Accounting Forum*, 30: 121-137.

Richards, Tamara & Dickson, Debbie, 2007, "Guidelines by Stakeholders, for Stakeholders", *Journal of Corporate Citizenship*, Spring 2007, Issue 25: 19-21.

7.2 Böcker

- Andersson, Sten, 1979, *Positivism kontra hermeneutik*, Bokförlaget Korpen: Göteborg.
- Bryman, Alan, 2007, *Sambällsvetenskapliga metoder*, Liber: Malmö.
- Crowther, David & Rayman-Bacchus, Lez, 2004, *Perspectives on Corporate Social Responsibility*, Ashgate: Burlington.
- Gröjer, Jan-Erik & Stark, Agneta, 1978, *Social redovisning*, Studieförbundet Näringsliv och Samhälle: Stockholm.
- Grønmo, Sigmund, 2006, *Metoder i samhällsvetenskap*, Liber: Malmö.
- Gustavsson, Bengt, 2004, *Kunskapande metoder inom samhällsvetenskapen*, Studentlitteratur: Lund.
- Hatch, Mary Jo, 2002, *Organisationsteori : moderna, symboliska och postmoderna perspektiv*, Studentlitteratur: Lund.
- Jacobsen, Dag Ingvar, 2002, *Vad, hur och varför? Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*, Studentlitteratur: Lund.
- Jacobsen, Dag Ingvar, 2007, *Förståelse, beskrivning och förklaring. Introduktion till samhällsvetenskaplig metod för hälsovård och socialt arbete*, Studentlitteratur: Lund.
- Karlsson, Kristian, 2006, *Avlatsindustrin – Etik i fonder och företag*, Timbro förlag: Stockholm.
- Larsson, Lars-Olle, 2005, *Corporate Governance och Hållbar Affärsutveckling*, Ekerlids Förlag: Falun.
- Liukkonen, Paula, 2006, *Bemanningsens ekonomi – om personal, ekonomi och ansvar förr och nu*, Oskar-Media: Tallin.
- Ljungdahl, Fredrik, 1999, *Utveckling av miljöredovisning i svenska börsbolag- praxis, bergrepp, orsaker*, Wallin & Dahlholm boktryck: Lund
- Olsson, Henry & Sörensen, Stefan, 2007, *Forskningsprocessen – Kvalitativa och kvantitativa perspektiv*, Liber: Malmö.
- Thurén, Torsten, 2002, *Vetenskapsteori för nybörjare*, Liber: Malmö.
- Windell, Karolina, 2006, *Corporate Social Responsibility under Construction: Ideas, Translations and Institutional Change*, Doktorsavhandling Nr. 123 2006 Företagsekonomiska institutionen, Uppsala Universitet: Uppsala.

7.3 Övriga artiklar

Ekelund, Åsa, 2007, ”Godhets hajp! Nio av tio storbolags-VD:ar: Vårt samhällsansvar ökar”, *Veckans Affärer*, 2007-06-21.

Gore, Al & Blood, David, 2006, ”For People and Planet - When will companies start accounting for environmental costs?”, *Opinion Journal*, Tuesday, March 28.

Gröjer, Jan-Erik & Stark, Agneta, 1978, ”Social redovisning – kort bakgrund”, *Balans*, nr. 5.

Halling, Pernilla, 2007, ”Få hållbarhetsredovisningar i Sverige är bestyrkta”, *Balans*, nr. 3.

Larsson, Lars-Olle & Norregårdh, Marie, 2003, ”Från ”Tyst vår” till krav på oberoende granskning av hållbarhetsredovisningar”, *Balans*, nr. 11.

7.4 Övrigt publicerat material

Anderson, Sarah & Cavanagh, John (2000), ”Top 200 - The rise of corporate global power”, *Institute for Policy Studie*, Hämtad 2007-11-08 från: http://www.ips-dc.org/downloads/Top_200.pdf.

FN (1992), ”Rio Declaration on Environment and Development”, Hämtad 2007-10-28 från: <http://www.un.org/documents/ga/conf151/aconf15126-1annex1.htm>.

Frostenson, Magnus & Borglund, Tommy (2006), ”Företagens sociala ansvar och den svenska modellen” *Svenska institutet för europapolitiska studier, Sieps 2006:9. Rapport nr 9 november 2006*.

Green Paper (2001), ”Promoting a European framework for corporate social responsibility” *European Commission, Directorate-General for Employment & Social Affairs*.

GRI (2006), ”Sustainability Reporting Guidelines”, Hämtad 2007-08-28 från: http://www.globalreporting.org/NR/rdonlyres/ED9E9B36-AB54-4DE1-BFF2-5F735235CA44/0/G3_GuidelinesENU.pdf.

Näringsdepartementet (2007), ”Riktlinjer för extern rapportering för företag med statligt ägande”, Hämtad 2007-12-18 från: <http://www.regeringskansliet.se/content/1/c6/09/41/19/ea93479e.pdf>

7.5 Internetkällor

7.5.1 Företags hemsidor

ABB:s hemsida, hämtad 2007-11-25 från:

<http://www.abb.se/cawp/seabb360/482EC92B7276EECCC1256AFD00375C9A.aspx>.

Axis hemsida, hämtad 2007-11-25 från:

<http://www.axis.com/corporate/about/index.htm>.

Betssons hemsida, hämtad 2007-11-25 från:

<http://www.betsson.com/sv/about/company-information/index.asp>.

Getinges hemsida, hämtad 2007-11-24 från:

<http://www.getinge.com/sectionPage.aspx?m1=115028465220§ionID=115028465220&languageID=1&titleCountryID=204>.

HM:s hemsida, hämtad 2007-10-25 från:

http://www.hm.com/fi_sv/fretagsansvar/csrrapportering__csrreporting2.nhtml
från hm.com.

Lundin Minings hemsida, hämtad 2007-11-25 från:

<http://www.lundinmining.com/se/Home.asp>.

<http://www.lundinmining.com/se/Company.asp>.

Sandviks hemsida, hämtad 2007-11-25 från:

http://www.sandvik.se/sandvik/0010/Internet/se03370.nsf/alldocs/About*5CAbo ut*Sandvik*2AFacts*in*brief.

7.5.2 Övriga internetkällor

[Http://dagensmiljo.idg.se/2.1845/1.110020](http://dagensmiljo.idg.se/2.1845/1.110020). Hämtad 2007-10-07.

[Http://www.globalreporting.org/AboutGRI/Funding/](http://www.globalreporting.org/AboutGRI/Funding/). Hämtad 2007-10-10.

[Http://nobelprize.org/nobel_prizes/peace/laureates/2007/press.html](http://nobelprize.org/nobel_prizes/peace/laureates/2007/press.html). Hämtad 2007-11-02.

[Http://www.regeringen.se/sb/d/2449](http://www.regeringen.se/sb/d/2449). Hämtad 2007-11-03.

[Http://www.regeringskansliet.se/sb/d/9737/a/93467](http://www.regeringskansliet.se/sb/d/9737/a/93467) Hämtad 2007-12-05

[Http://www.sustainabilityreporting.eu/documents/sweden_esra_stats.pdf](http://www.sustainabilityreporting.eu/documents/sweden_esra_stats.pdf). Hämtad 2007-10-03.

7.6 Företagsinterna källor

Autoliv AB, 2006, *Årsredovisning*.

AB Industrivärden, 2006, *Årsredovisning*.

Sandvik AB, 2006, *Årsredovisning*.

ABB AB, 2006, *Årsredovisning*.

Brinova Fastigheter AB, 2007, *Delårsrapport januari-september*.

Nobel Biocare AB, 2006, *Årsredovisning*.

Swedish Match AB, 2006, *Årsredovisning*.

7.7 Muntliga källor

ABB AB, Nordström, Anders & Henricson, Curt, 2007-11-07.

Autoliv AB, Ödman, Mats, 2007-11-01.

Axis AB, Lantz, Margareta, 2007-11-01.

Betsson AB, Lindwall, Pontus, 2007-11-12.

Brinova Fastigheter AB, Hallström, Jonas, 2007-11-05.

Getinge AB, Andersson, Rebecca, 2007-11-16.

AB Industrivärden, Sivall, Sverker, 2007-11-09.

Lundin Mining AB, Lindvall, Manfred, 2007-11-07.

Nobel Biocare AB, Ekholtz, Gunilla, 2007-11-01.

Sandvik AB, Ulander, Johnny, 2007-11-21.

Swedish Match AB, Hense, Nina, 2007-11-26.

8. Bilagor

8.1 Intervjufrågor

- Hur ser ert miljö, etiska, sociala arbete ut?
 - Vad gör ni?
 - Vem/vilka gör det?

- Hur redovisar ni det?
 - I årsberättelsen?
 - I en separat rapport som bifogas årsberättelsen?
 - I en bilaga till årsberättelsen?
 - Gör ni en hållbarhetsredovisning?
 - Hur redovisar ni den?
 - Vem gör hållbarhetsredovisningen?
 - Er egen personal?
 - Köpta konsulter/reklambolag?
 - Är den granskad av en oberoende revisor eller motsvarande?
 - Vilken teori/modell följer hållbarhetsredovisningen?
 - Varför just denna teori/modell?
 - Vem/vilka ansvarar för redovisningen av icke finansiell data på företaget?
 - I vilka sammanhang redovisas resultatet?
 - Till vilka? Styrelsen/ledningen eller bara internt i rapporter/rutiner.

- Anser ni det vara viktigt att redovisa icke finansiell fakta?
 - Upplever ni ett externt tryck på det?
 - Varifrån kommer trycket?
 - Blir ni ofta, i undersökningar, tillfrågade om er ickefinansiella redovisning?
 - Om ja: Av vilka?
 - Har ni märkt ett ökat intresse kring dessa frågor?
 - Om ja: Från vilka?

- Genomsyrar arbetet med hållbarhetsredovisningen eran verksamhet?
 - Ser ni denna typ av redovisning som en av många övergående modelärer eller tror ni att det är här för att stanna?
 - Vad är det för resultat detta arbete förväntas ge?

- ”Benchmarkar” ni er mot andra företag? T ex inom er bransch.

- Följer ni någon teori/modell/standard för att redovisa icke finansiell fakta?
 - Känner ni till GRI och GRI+?

- Varför har ni/har ni inte valt att använda er av GRI?
 - Om ja: Fungerar de allmänna riktlinjerna?
 - Om det finns: Fungerar de specifika branschkriterierna?

- Om de inte redovisar enligt GRI: Varför?
 - Är det för kostsamt?
 - Tidsödande?
 - Inte tillräckligt bra?
 - För komplicerat?
 - Det finns inga externa krav?
 - Ser ingen praktisk nytta i det?

- Visar Intressentmodellen:
 - Rangordna intressenterna efter hur betydelsefulla de är för er organisation ur ickefinansiella redovisningens synpunkt.
 - Investering
 - Anställda
 - Kunder
 - Konkurrenter
 - Handelsorganisationer
 - Politiska grupper
 - Staten
 - Omgivande samhället
 - Massmedia
 - Facket

- Med tanke på undersökningens syfte är det något annat vi borde ha frågat om?

8.2 Intervjufrågor AB Industrivärden

- Vilka är dina arbetsuppgifter och vilken funktion har du i företaget?
- Hur vanligt förekommande är det att investerare har krav på aspekter som inte har med avkastningskrav att göra?
- Är det skillnad mellan kraven från privata och institutionella investerare?
- Vilka är de vanligaste förekommande kraven? T ex miljö, etiska, moraliska aspekter?
- Vad har ni för krav på de företag ni erbjuder era kunder att investera i?
- Känner ni till GRI och de riktlinjer som de ställer upp?
- Gör ni granskning på företagen ni har ägande i?
- Varför tror du att svenska företag är så dåliga på att använda sig av GRI?
- Vilka intressenter har störst påverkan på er i dessa frågor?
- Med tanke på uppsatsens syfte, är det något annat vi borde ha frågat om?

8.3 Intervjufrågor Lars-Olle Larsson

- Vilka uppdrag har du utöver din roll som specialistrevisor på PwC?
 - Ungefär hur många företag har du hjälpt att göra hållbarhetsredovisningar?
 - Ungefär hur många oberoende granskningar har du genomfört?
- Är svenska företag dåliga på att redovisa sitt hållbarhetsarbete?
 - Varför?
- Gör svenska företag ett sämre hållbarhetsarbete än andra länder, eller är de bara sämre på att redovisa det arbete som görs?
- Är det viktigt för företagen att få sina hållbarhetsredovisningar oberoende granskade?
 - Varför tror du att många av de svenska företagen som faktiskt gör en hållbarhetsredovisning inte låter den bli granskad?
- I din roll som revisor, upplever du ett ökat intresse för hållbarhetsredovisning och GRI från företag?
- Varför har GRI blivit den ledande standarden för hållbarhetsredovisning?
 - Finns det någon annan standard som kan tänkas utmana GRI?
- Bland de företag som vi har intervjuat har vi märkt att många företag påstår att de inte har resurser att följa GRI.
 - Är detta representativt för situationen i Sverige?
 - I många andra länder gör ett större antal företag en hållbarhetsredovisning, har de mer resurser eller gör de andra prioriteringar?
 - Hur mycket måste ett företag redovisa för att anses följa GRI?
 - Gör GRI några kvalitetskontroller av de företag som påstår sig använda GRI?
 - Är det företagets eget ansvar att bedöma om de följer GRI eller ej?
 - Ska företagen ange om det är GRI A,B eller C som följs?
- En annan sak som vi har observerat under intervjuerna är att företagen inte verkar veta speciellt mycket om GRI.
 - Hur mycket påverkar okunskapen om GRI själva användandet?
 - Tror du att det är en vanlig missuppfattning bland företag att GRI är väldigt komplicerat och krävande?
 - Gör GRI som organisation något för att informera företag?
 - Finns det någon hjälpfunktion för företagen som använder sig av GRI dit de kan vända sig om de har några frågor?
 - Är det något som kommer att utvecklas?

- Vilka intressenter riktar sig främst en hållbarhetsredovisning till?
 - Vilka intressenter har störst påverkan på företagen att de skall göra en hållbarhetsredovisning?
- Vilka anledningar ser du främst till att företag väljer att följa GRI?
 - Använder det som styrsystem för hållbarhetsarbetet?
 - Eller är det vara för att visa den snygga sidan utåt, window dressing?
 - Eller är det verkligen så att de vill påverka?
- Sammanfattningsvis, vilka anledningar finns det till att så få svenska företag gör en hållbarhetsredovisning som följer GRI:s riktlinjer?
- Hur kommer användandet av GRI att se ut om 5 år i Sverige?
- Med tanke på uppsatsens syfte, är det något annat vi borde ha frågat om?

8.4 Snabb översikt över GRI:s riktlinjer

Principles for Defining Report Content

MATERIALITY The information in a report should cover topics and indicators that reflect the organization's significant economic, environmental, and social impacts, or that would substantively influence the assessments and decisions of stakeholders.

STAKEHOLDER INCLUSIVENESS The reporting organization should identify its stakeholders and explain in the report how it has responded to their reasonable expectations and interests.

SUSTAINABILITY CONTEXT The report should present the organization's performance in the wider context of sustainability.

COMPLETENESS Coverage of the material topics and indicators and definition of the report boundary should be sufficient to reflect significant economic, environmental, and social impacts and enable stakeholders to assess the reporting organization's performance in the reporting period.

Standard Disclosures: Profile

Strategy and Analysis

1.1 Statement from the most senior decisionmaker of the organization (e.g., CEO, chair, or equivalent senior position) about the relevance of sustainability to the organization and its strategy.

The statement should present the overall vision and strategy for the short-term, medium-term (e.g., 3-5 years), and long-term, particularly with regard to managing the key challenges associated with economic, environmental, and social performance. The statement should include:

- Strategic priorities and key topics for the short/medium-term with regard to sustainability, including respect for internationally agreed standards and how they relate to long-term organizational strategy and success;
- Broader trends (e.g., macroeconomic or political) affecting the organization and influencing sustainability priorities;
- Key events, achievements, and failures during the reporting period;
- Views on performance with respect to targets;
- Outlook on the organization's main challenges and targets for the next year and goals for the coming 3-5 years; and
- Other items pertaining to the organization's strategic approach.

1.2 Description of key impacts, risks, and opportunities.

The reporting organization should provide two concise narrative sections on key impacts, risks, and opportunities.

Section One should focus on the organization's key impacts on sustainability and effects on stakeholders, including rights as defined by national laws and relevant internationally agreed standards. This should take into account the range of reasonable expectations and interests of the organization's stakeholders. This section should include:

- A description of the significant impacts the organization has on sustainability and associated challenges and opportunities. This includes the effect on stakeholders' rights as defined by national laws and the expectations in internationally-agreed standards and norms;
- An explanation of the approach to prioritizing these challenges and opportunities;
- Key conclusions about progress in addressing these topics and related performance in the reporting period. This includes an assessment of reasons for underperformance or overperformance; and

• A description of the main processes in place to address performance and/or relevant changes.

Section Two should focus on the impact of sustainability trends, risks, and opportunities on the long-term prospects and financial performance of the organization. This should concentrate specifically on information relevant to financial stakeholders or that could become so in the future. Section Two should include the following:

- A description of the most important risks and opportunities for the organization arising from sustainability trends;
- Prioritization of key sustainability topics as risks and opportunities according to their relevance for long-term organizational strategy, competitive position, qualitative, and (if possible) quantitative financial value drivers;
- Table(s) summarizing:
 - Targets, performance against targets, and lessons-learned for the current reporting period; and
 - Targets for the next reporting period and mid-term objectives and goals (i.e., 3-5 years) related to key risks and opportunities.
- Concise description of governance mechanisms in place to specifically manage these risks and opportunities, and identification of other related risks and opportunities.

Organizational Profile

2.1 Name of the organization.

2.2 Primary brands, products, and/or services. The reporting organization should indicate the nature of its role in providing these products and services, and the degree to which it utilizes outsourcing.

2.3 Operational structure of the organization, including main divisions, operating companies, subsidiaries, and joint ventures.

2.4 Location of organization's headquarters.

2.5 Number of countries where the organization operates, and names of countries with either major operations or that are specifically relevant to the sustainability issues covered in the report.

2.6 Nature of ownership and legal form.

2.7 Markets served (including geographic breakdown, sectors served, and types of customers/beneficiaries).

2.8 Scale of the reporting organization, including:

- Number of employees;
 - Net sales (for private sector organizations) or net revenues (for public sector organizations);
 - Total capitalization broken down in terms of debt and equity (for private sector organizations); and
 - Quantity of products or services provided.
- In addition to the above, reporting organizations are encouraged to provide additional information, as appropriate, such as:
- Total assets;
 - Beneficial ownership (including identity and percentage of ownership of largest shareholders); and
 - Breakdowns by country/region of the following:
 - Sales/revenues by countries/regions that make up 5 percent or more of total revenues;
 - Costs by countries/regions that make up 5 percent or more of total revenues; and
 - Employees.

2.9 Significant changes during the reporting period regarding size, structure, or ownership including:

- The location of, or changes in operations, including facility openings, closings, and expansions; and
- Changes in the share capital structure and other capital formation, maintenance, and alteration operations (for private sector organizations).

2.10 Awards received in the reporting period.

Report Parameters

REPORT PROFILE

3.1 Reporting period (e.g., fiscal/calendar year) for information provided.

3.2 Date of most recent previous report (if any).

3.3 Reporting cycle (annual, biennial, etc.)

3.4 Contact point for questions regarding the report or its contents.

REPORT SCOPE AND BOUNDARY

3.5 Process for defining report content, including:

- Determining materiality;
- Prioritizing topics within the report; and
- Identifying stakeholders the organization expects to use the report.

Include an explanation of how the organization has applied the "Guidance on Defining Report Content" and the associated Principles.

3.6 Boundary of the report (e.g., countries, divisions, subsidiaries, leased facilities, joint ventures, suppliers). See GRI Boundary Protocol for further guidance.

3.7 State any specific limitations on the scope or boundary of the report.

If boundary and scope do not address the full range of material economic, environmental, and social impacts of the organization, state the strategy and projected timeline for providing complete coverage.

3.8 Basis for reporting on joint ventures, subsidiaries, leased facilities, outsourced operations, and other entities that can significantly affect comparability from period to period and/or between organizations.

3.9 Data measurement techniques and the bases of calculations, including assumptions and techniques underlying estimations applied to the compilation of the indicators and other information in the report.

Explain any decisions not to apply, or to substantially diverge from, the GRI Indicator Protocols.

3.10 Explanation of the effect of any re-statements of information provided in earlier reports, and the reasons for such re-statement (e.g., mergers/acquisitions, change of base years/periods, nature of business, measurement methods).

3.11 Significant changes from previous reporting periods in the scope, boundary, or measurement methods applied in the report.

Principles for Ensuring Report Quality

BALANCE The report should reflect positive and negative aspects of the organization's performance to enable a reasoned assessment of overall performance.

COMPARABILITY Issues and information should be selected, compiled, and reported consistently. Reported information should be presented in a manner that enables stakeholders to analyze changes in the organization's performance over time, and could support analysis relative to other organizations.

ACCURACY The reported information should be sufficiently accurate and detailed for stakeholders to assess the reporting organization's performance.

TIMELINESS Reporting occurs on a regular schedule and information is available in time for stakeholders to make informed decisions.

CLARITY Information should be made available in a manner that is understandable and accessible to stakeholders using the report.

RELIABILITY Information and processes used in the preparation of a report should be gathered, recorded, compiled, analyzed, and disclosed in a way that could be subject to examination and that establishes the quality and materiality of the information.

GRI CONTENT INDEX

3.12 Table identifying the location of the Standard Disclosures in the report. Identify the page numbers or web links where the following can be found:

- Strategy and Analysis 1.1 – 1.2;
- Organizational Profile 2.1 – 2.10;
- Report Parameters 3.1 – 3.13;
- Governance, Commitments, and Engagement 4.1 – 4.17;
- Disclosure of Management Approach, per category;
- Core Performance Indicators;
- Any GRI Additional Indicators that were included; and
- Any GRI Sector Supplement Indicators Included in the report.

ASSURANCE

3.13 Policy and current practice with regard to seeking external assurance for the report. If not included in the assurance report accompanying the sustainability report, explain the scope and basis of any external assurance provided. Also explain the relationship between the reporting organization and the assurance provider(s).

Governance, Commitments, and Engagement

GOVERNANCE

4.1 Governance structure of the organization, including committees under the highest governance body responsible for specific tasks, such as setting strategy or organizational oversight.

Describe the mandate and composition (including number of independent members and/or nonexecutive members) of such committees and indicate any direct responsibility for economic, social, and environmental performance.

4.2 Indicate whether the Chair of the highest governance body is also an executive officer (and, if so, their function within the organization's management and the reasons for this arrangement).

4.3 For organizations that have a unitary board structure, state the number of members of the Highest Governance Body that are independent and/or non-executive members.

State how the organization defines "independent" and "non-executive." This element applies only for organizations that have unitary board structures. See the glossary for a definition of "independent."

4.4 Mechanisms for shareholders and employees to provide recommendations or direction to the highest governance body.

Include reference to processes regarding:

- The use of shareholder resolutions or other mechanisms for enabling minority shareholders to express opinions to the highest governance body; and

- Informing and consulting employees about the working relationships with formal representation bodies such as organization level work councils, and representation of employees in the highest governance body.

Identify topics related to economic, environmental, and social performance raised through these mechanisms during the reporting period.

4.5 Linkage between compensation for members of the highest governance body, senior managers, and executives (including departure arrangements), and the organization's performance (including social and environmental performance).

4.6 Processes in place for the highest governance body to ensure conflicts of interest are avoided.

4.7 Process for determining the qualifications and expertise of the members of the highest governance body for guiding the organization's strategy on economic, environmental, and social topics.

4.8 Internally developed statements of mission or values, codes of conduct, and principles relevant to economic, environmental, and social performance and the status of their implementation.

- Explain the degree to which these:
 - Are applied across the organization in different regions and department/units; and
 - Relate to internationally agreed standards.

4.9 Procedures of the highest governance body for overseeing the organization's identification and management of economic, environmental, and social performance, including relevant risks and opportunities, and adherence or compliance with internationally agreed standards, codes of conduct, and principles.

Include frequency with which the highest governance body assesses sustainability performance.

4.10 Processes for evaluating the highest governance body's own performance, particularly with respect to economic, environmental, and social performance.

COMMITMENTS TO EXTERNAL INITIATIVES

4.11 Explanation of whether and how the precautionary approach or principle is addressed by the organization.

Article 15 of the Rio Principles introduced the precautionary approach. A response to 4.11 could address the organization's approach to risk management in operational planning or the development and introduction of new products.

4.12 Externally developed economic, environmental, and social charters, principles, or other initiatives to which the organization subscribes or endorses.

Include date of adoption, countries/operations where applied, and the range of stakeholders involved in the development and governance of these initiatives (e.g., multi-stakeholders, etc.). Differentiate between non-binding, voluntary initiatives and those with which the organization has an obligation to comply.

4.13 Memberships in associations (such as industry associations) and/or national/international advocacy organizations in which the organization:

- Has positions in governance bodies;
- Participates in projects or committees;
- Provides substantive funding beyond routine membership dues; or
- Views membership as strategic.

This refers primarily to memberships maintained at the organizational level.

STAKEHOLDER ENGAGEMENT

The following Disclosure Items refer to general stakeholder engagement conducted by the organization over the course of the reporting period. These Disclosures are not limited to stakeholder engagement implemented for the purposes of preparing a sustainability report.

4.14 List of stakeholder groups engaged by the organization.

Examples of stakeholder groups are:

- Communities;
- Civil society;
- Customers;
- Shareholders and providers of capital;
- Suppliers; and
- Employees, other workers, and their trade unions.

4.15 Basis for identification and selection of stakeholders with whom to engage.

This includes the organization's process for defining its stakeholder groups, and for determining the groups with which to engage and not to engage.

4.16 Approaches to stakeholder engagement, including frequency of engagement by type and by stakeholder group.

This could include surveys, focus groups, community panels, corporate advisory panels, written communication, management/union structures, and other vehicles. The organization should indicate whether any of the engagement was undertaken specifically as part of the report preparation process.

4.17 Key topics and concerns that have been raised through stakeholder engagement, and how the organization has responded to those key topics and concerns, including through its reporting.

Source: Global Reporting Initiative—Sustainability Reporting Guidelines, Version 3.0.

The information in this document has been extracted from its original format to provide a summary of the GRI Guidelines. The complete source document can be downloaded for free at www.globallreporting.org.

Prepared by Coviva www.coviva.com

